

ELŐFIZETÉSI ARAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 „
 Helyben bázisos h. d. va.:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 „
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hét 6 és
 ünnep utáni napok kivételével.
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.
 Asszerkesztőség kéziratok visszaszolgáltatás
 vagy megőrzésére nem vállalunk.
 Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.
 Egyes szám ára 8 fillér.

Jöjj el Szentlélek Isten!

Világosítsd meg értelmünket, Szentlélek Uristen, mert bizonytalanságban és aggodalomban vagyunk.

Ezen éve kevés olyan válságos ideje volt e nemzetnek, mint a mostani.

Forrong a vérünk és zeng alattunk a föld.

Haladni akarunk s a merre elindulunk, leküzdhetetlennek látszó akadályok állják utunkat.

Soraink közt egyenletlenség, csüggedés, kétségeskedés, bizalmatlanság. Velünk szemben heterogén elemek érdekszövetsége, elbizakodottsága.

Azt hirdetik, övék a jelen s nekünk nem marad más, mint a múlt.

Mi vagyunk az a nép, mely Jeruzsálem romjain kesereg a múlt dicsőségén. Ránk vonatkoznak a költő szavai, hogy nincs fájdalmasabb dolog, mint a nyomorúságban az elmúlt dicsőségről emlékezni.

De hát csakugyan nem maradt nekünk más a múltnál? Elverték jelenünket és nincs jövőnk?

Hiszen most reánk, a nemzetre apelláltak! Fölhívtak bennünket Isten és a

világ előtt, nyilvánítsuk akaratunkat, véleményünket szabadon. Szabadon és megfontoltan. Bölcsen és előrelátóan.

Ki mondja meg, mi a bölcsesség és mi az előrelátás?

Nincs vezéreink, napjaink közt egy sem, aki kezébe tudná venni a bölcsesség fáklyáját s úgy vezetné ki a nemzetet az utvesztőkből. A mi veszedelmünkkel s emben gyenge az emberi tudás.

Jöjj el Szentlélek Isten!

Isteni kéz vezette nemzetünket a tártárjárás, Mohács és Világos után. Csodával határos, hogy annyi gyász nyomán még élet fakadt s a hány sirt ástak nekünk, annyiból támasztott fel a Gondviselés.

Bizalommal, reménységgel telve emeljük fel szemünket ma is az ég felé, mi magyarok. Huuyadi János, Rákóczi Ferenc verei, a kik véreztünk a kereszt oltalmában s akiknek lobogóján, míg volt magyar harci lobogó, az Istenanya képe ékeskedett.

Világosság kell az elmékbe, bátorság a szivekbe. Meg kell találnunk az igaz utat és kell bátorsággal birnunk, hogy az igaz utra rá is léphessünk.

Valótlanság, ámitó beszéd az, hogy másé a jelen. Nem és nem! Miénk az, kezünkben a sorsunk, csak akarnunk kell és jóra fordul.

Jöjj el Szentlélek Uristen és világosítsa meg az eszméket.

A mit most határozunk, a hová most döntünk, az nemcsak a jelenre, hanem a jövőre is kihat. Nem a pillanat szenvedélye, hanem a jövőbe látó bölcsesség kell, hogy vezetőnk, irányítónk legyen. S a jövőben egy vezércsillag int, amelyben bizunk: a keresztény alapokon szilárdul álló szabad Magyarország.

Ez a cél, ez az út, ez a jövő. Ide akarunk jutni. Ehhez akarjuk megtenni az első lépést az elhatározó, a legnehezebb lépést.

Sötétben tapogatózunk. Messze a cél. bizonytalan az út, nincs, aki véges bölcsességének szövéténekével rávilágítson. Pedig közeledik a döntés órája. Már verik az indulót, fujják a riadót s mi még mindig azt kérdezzük: merre? hova?

Vezérelni e népet, jöjj el Szentlélek Isten, mert bizonytalanságban és aggodalomban vagyunk.

Teveled miénk a jelen és ragyogással tele a biztató jövő. *

Modern butorok 15 LUKÁCS NÁNDOR-nál Rákóci-ut 3. sz.

„TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

A fekete bárány.

Hajlik a nap immár lassan nyugovóra,
 Kék ködbe öltözik a halászos róna.
 Kolompol a güya, nyomában porfelleg...
 Nagy messze, nagy messze, hallga, énekelnek.

Gyomai leányok, endrődi legények
 Hazafelé mennek. Halkabb lesz az ének,
 Míg egyszer nagy messze elhallgat a nóta.
 Öreg János bácsi befordul egy szóra.

Beszégetünk lassan, szót is alig váltva.
 Egyet szólunk, kettőt hallgatunk utána.
 „A vetés?...” „Csak, csak no.” „Eső...”
 „Biz az kéne.”
 „Hát a Riska tehén? — „Csak; mint most
 legy éve.”

A kerek ég alján jegenyefa sorja.
 Lehünyő nap fénye mind bearanyozza.

Egy elkésett fecske siet a fészkére,
 Emitt meg a tücsök rákezd halkán, félve.

Száll felénk messziről a puszta illatja.
 „Hát a Rozi lánya hogy van János gazda?”
 „A Rozi leányom? A menyecske leányom?”
 Az megvan, de tudja, volt egy kis bárányom...

Egy fekete bárány, göndör volt a szőre,
 Egyetlen fehér szál ki nem ritt belőle.
 Nem volt olyan bárány széles e határon! —
 „Ugy?” „Ugy.” „De a Rozi...” „Igaz.”
 [A leányom...]

Bizony múlt tavasszal férjhez ment a Róza.
 Siratta az anyja, de hát ez a sorja,
 Ugy-e bár? „No persze.” Közben rá is gyujtunk,
 Zsongó szünoghadra nagy felleget fújunk.

„Egyszer mondok neki úgy a szüret tájon:
 Aztán fiú legyen, hallod Rozi leányom!
 Te, ha fiú lesz az unokám, az első,
 Megveszek én neki mindent, mire megnő!”

Csak irult, csak pirult az én Rozi lányom.
 Ugyan édes apám, sohase tréfáljon!
 Mít? mondok. Tréfálni? Már hogy én tréfálok?
 Azért is megveszem, a mit csak kívántok!

Megint csak elpirult a leányom, Róza.
 Piros lett az arca, akárcsak a rózsza.
 A fia, — ő tudja — mondta szemlesütve,
 Egy kicsi báránynak jaj de megörülne!

Egy kicsi báránynak, fekete báránynak,
 A melyikkel együtt elfátszadoznának.
 Nyakán piros szalag, a szalagon csengő...
 Hogy örül majd neki a fiú, ha megnő!”

Jegenyék mögött, a kerek ég aljába
 Öltözik az égbolt biboros palástba.
 Készül elfogadni királyi vendéget:
 A komor, a csendes, ünnepies éjet.

Megint csak hallgatunk. — „S aztán, János bácsi,
 Tudott-e olyan szép báránykát találni?”
 „Hogy tudtam-e? Hiszen az elébb mondtam,
 Nem volt olyan bárány hét uradalomban!”

SAVOY

NAGYSZÁLLODA

Budapest,
 VIII. József-körut 16.
 A Nemzeti Színház
 közvetlen közelében

A főváros legszebb és legmodernebb szállodája. — 120 szoba és szalon. Központi gőzfűtés, villanyvilágítás. Lift. Hideg és meleg víz minden szobában.
Szobák 3 koronától feljebb
ELSŐRANGU ÉTT-REM.

Politikai hírek.

A király budapesti tartózkodása alkalmából a kormány tagjai egzenként kihallgatáson jelennek meg, hogy ő felségét a tárcájuk körébe eső ügyekről tájékoztassák.

Csak természetes, hogy a kihallgatások során szóba kerül az általános politikai helyzet is.

Politikai körökben nagy érdeklődést keltett Lukács László pénzügyminiszter tegnapi hosszabb tartalmu audienciája, amelynek különösebb jelentőséget tulajdonítanak.

Ő felsége ma délelőtt külön kihallgatáson fogadta gróf Serényi Béla földművelési minisztert és Szekely Ferencet.

Hieronymi Károly kereskedelmi miniszter kihallgatására valószínűleg csak kedden kerül a sör.

Főispániktatás Pestmegyében.

Ünnepi közgyűlése volt ma délelőtt Pestvármegyének. Ma iktatták be Héderváryék főispánját, gróf Ráday Gedeont.

A rendkívüli közgyűlésen a törvényhatósági bizottság tagjai nagy számban jelentek meg. Sokan diszmagyarban, kardosan csörtettek föl a megyeházára főispáni esküt hallgatni. Ott volt többek között báró Prónay Dezső főrendiházi tag, Kossuth Ferenc, Podmaniczky Géza és László, Holló Lajos, Széchenyi Viktor gróf fejelemgyei főispán, Székely György főügyész és még sokan a megyei vezető emberek közül.

József főherceg Khuennél.

József főherceg ma délelőtt meglátogatta Khuen-Héderváry Károly gr. miniszterelnököt és hosszabb ideig tartózkodott nála.

Mikor választanak Biharmegyében ?

Biharmegyében már minden készen várja a választásokat, amelyek előreláthatólag igen zajosak lesznek. Tegnap a vármegyén rendkívüli közgyűlés volt, melyen a választási ügyeket tárgyalták. A rendkívüli közgyűlésen a megyebizottsági tagok elég szép számmal jelentek meg Miskolc Ferenc főispán elnöke alatt. A közgyűlés egyedüli tárgya a királyi kézirat felolvasása volt. A királyi kézirat felolvasását állva hallgatták végig a bizottsági tagok. A felolvasás után intézkedtek, hogy a központi választmány idejében megtegye a kellő előmunkálatokat a választásokra. A közgyűlést Miskolc Ferenc dr. főispán a következő szavakkal fejezte be:

— Azt hiszem, mindnyájunk érzelmét jutatom kifejezésre akkor, mikor azt mondom, hogy ő felségét az Isten éltesse!

Általános éljenzés fogadta főispánnak a szavait.

— Éljen a király!

Ezzel a közgyűlés véget ért.

Közgyűlés után a ma tartandó központi választmány tárgyait előkészítő állandó választmány ülésezett. Az ülésen az előadó azt javasolta, hogy a vármegyében a választások június hó 2-án legyenek.

Dr. Orley György választmányi tag ellenzi az indítványt, mert június második csütörtökre esik s ezen a napon nagyon sok községben vásár szokott lenni, ha pedig ezek a választások miatt elmaradnak a községek sok kárt szenvednek, javasolja, hogy szerdán június elsején tartásák meg a választásokat.

A központi választmány dr. Orley javaslatát a ma tartandó központi választmányi ülés elé fogják terjeszteni. Ezután a szakosztály a választási tisztikar jelölését eszközölte, amely a következő:

A bihari kerületben: Elnök Udvarhelyi Béla, jegyző Fodor Gyula. A szavazatszedő

küldöttség elnöke Beliczay Elek, jegyző Váry András. Helyettes elnök Bartos Gábor és Pollyák Károly. Helyettes jegyzők Fodor Árpád és Likai László.

A báránai kerületben: Elnök dr. Mórincz Ernő, jegyző Futó József. A szavazatszedő küldöttség elnöke Jantsovits Jenő, jegyző Fülöp Gusz. Helyettes elnök Likai Arzén és Nagy Márton. Helyettes jegyzők Herczeg József és Var a Imre.

A belényesi kerületben választási elnök dr. Wallner Ödön, jegyző Politzer Alajos. Szavazatszedő elnök Györy Géza, jegyző dr. Mandel Viktor. Helyettes elnökök dr. Schwimmer Márton és Bottyán Pál, helyettes jegyző Hock Jenő és Székely József.

A berettyóújfalui kerületben választási elnök dr. Orley György, jegyző dr. Borsi Imre. Küldöttségi elnök dr. Györy Ignác, jegyző Szatmári József, helyettes elnökök dr. Reiner Albert és Magyar Sándor, helyettes jegyzők Salamon Mihály Brózik Dezső.

Az Ugrai kerületben választási elnök Száhlender Károly, jegyző Nagy Imre, szavazatszedő küldöttség elnöke Schwarcz Ferenc jegyző Katona Mór, helyettes-elnökök Scholcz Gábor, Sterthál Artur, helyettes-jegyzők Juhász Károly, Amikás János.

A hosszupályi kerületben még nincs megállapítva a tisztikar.

A székelyhídi kerületben választási elnök Magyar Miklós, jegyző Tándl József. Szavazatszedő elnök, dr. Balogh Lajos, jegyző Jakab Rezső, helyettes-elnökök Fráter Zoltán, helyettes-jegyzők Nagy Emil, Király Béla.

A nagyszalontai kerületben. Elnök Verner Kálmán, jegyző Bajcsi Elemér. Szavazatszedő-elnök Biszterszky Iván, jegyző Dunéghy Károly. Helyettes elnökök dr. Cseresznyés Jenő és Kenyeres János. Helyettes-jegyzők Vágner Ferenc és Tabady Jenő.

Az elesdi kerületben. Elnök Kocsis Béla, jegyző Herceg Kálmán. Szavazatszedő-elnök, dr. Földes Béla, jegyzők Nagy Imre, helyettes elnökök Bitzky János, Filip Tódor, helyettes-jegyzők Kemecey György, Kulcsár József.

A lenkei kerületben elnök Baranyi András, jegyző Ormai József. Küldöttségi elnök Na-

Mert hát fiú lett az, fiú lett a szentem!
A fekete bárányt meg is vettem menten.
Koromfekete volt, ragyogó a szőre,
Egyetlen szál fehér ki nem rítt belőle.

Szoktattam magamhoz, kezesnek neveltem,
Piros pántlikát a nyakára szereztem.
Pántlikán, a hogy járt, csengett picit csengő...
Hogy örült vón neki a fiú, ha megnő!

„Hát nem örült neki?” — Az öreg csak hallgat
Nagy komolyan néz egy messze szálló darvat.
Magszólal végre. A szava fojtott, tompa:
„Sohsem lett az övé, hát hogy örült volna!”

Hogy esett, mint esett, tudom is én már ma.
Tudja, nagy beteg a tanítónk kis lánya.
Tegnap sirt s azt mondták, ezt a bárányt kéri...
Hogy esett, mint esett? odaadtam neki.”

Csend. A lenyugvó nap utolsó sugára
Búcsuzva tekint a messze rónaságra.
S valahol — hallga csak! — játszanak, nevetnek
A fekete bárány, — s az a másik gyermek.

Dr. Krüger Atadár.

Hivatalban.

Irtá: Kines István.

A járásbirósági iktatóba betekint a napsugár. Más vendég a hivatalfőnököt, magát a járásbíró urat keresné föl, hanem a napsugár nem tesz kivételt: beállit urhoz, paraszthoz egyaránt.

Hanem az iktatóban pipafüstös ködös téli a hangulat. Hárman vannak együtt; valamenynyien a magyar igazságszolgáltatás oszlopos tagjai: maga az iktató, az irnok, no meg egy díjnok. Mert hát járásbiróság díjnok nélkül, pipa szopóka nélkül; egyszerűen nem egzisztál.

A díjnok tolla serceg. Az irnok füle mellé dugta a magáét s fertályórája piszkálja már pipáját, mint a fiakkeres lovát, mikor nem akar menni. Az iktató ur pedig kibámul az ablakon. Fásultan nézi, hogy mint bujik minduntalan felhőbekecsébe a didergő napsugár. S annak a fásult ábrázatnak valóságos rendőrhatalósági kihágás formája van.

— Amice — fordul oda boszusan a sortorra rovó díjnokhoz — rakjon a kályhába! Nem veszi észre, milyen átkozott hideg van ideben?

— Sőt! — kapta föl fejét elég alázatos szolgálatkészséggel a fiatalember.

— Micsoda sőt? — mordult rá türelmet-

lenül az iktató — mit ért maga hozzá? Vagy megfogadta talán az állam, hogy spóroljon neki? Nem szégyenli magát?

— Ebből soha nem válik ember — jegyezte meg az irnok, ki időközben a pipájával elkészült.

A díjnok engedelmeskedett. Megrakta a kályhát, visszaült s tolla újból sercegni kezdett. A másik kettő sajnálattal teli pillantást vetett feléje. Összenéztek s rázták a fejüket, akár csak azt mondták volna vele:

— Ehun ni! ilyen éhenkórász népség a mai fiatalság. A körmét is agyon vakarná rongyos harminc és néhány forintért.

Hanem azért szólni nem szóltak semmit. Hivatalban az nem szokás. Pipafüstös ködös hangulat borul ott rendesen a jobb reményről rég letett fásult lelkek fölé. S ha véletlen mégis megszólal egyik-másik, akkor bizonyosan szidja a magas kormányt. Mert Istenem! Ahhoz se legyen jussa szegény ember fiának?

Mihók István, az irnok, előhuzott egy aktát; forgatott benne másfél percig, utána közelebb huzta a szitát, már mint a dohánytartóját s vakarni kezdte fejebubját.

Alig volt benne már egy pipára való.

— András! — szólt ki az előszobába, miközben a zsebéből előkotorászta a két gyűrűvel ellátott fakult bugyellárisát. A gyűrűket egy darabig össze-vissza huzigálta, míg végtére rá-

Legjobb férfi fehérneműek legolcsóbban

Szintartó angol zefir ing (méret után is) 1.95, 2.50

„ „ „ „ visszahajtó gallérral 1.25, 1.75

Puha elejü pique ing 1.10, 1.50

Tartós köper alsó nadrág, füzös vagy gombos 55, 75

Aruház a „Gólyához“ **Gutfried Testvérek**

Szent László-tér.

Holdas templom mellett.

dányi Miklós, jegyző Hermann Géza, helyettes elnökök Somogyi Lajos, Pokris Elemér, helyettes jegyzők Váry Károly, és Kovács Ferenc.

A *magyarcsékei* kerületben választási elnök dr Fássy Lajos, jegyző Klón Antal. Szavazat szedő elnök Herba Szabolcs, jegyző Golsa Sándor. Helyettes elnökök Schmiéd Alajos Móra János, helyettes jegyzők Tamás Traján, Korbut Ágost n.

A *margittai* kerületben választási elnök dr Gyöngyössi István, jegyző Gencz József szavazat szedő elnök dr Pálffy Gyula, jegyző Leelösy Zsigmond. Helyettes elnökök dr Morvay Zsigmond és Horváth István, helyettes jegyzők Horváth Lajos és Dobory Mihály.

Választási mozgalmak.

A kerületek nagy része kortes nyelven már meg van dolgozva. Hasonlít a helyzet a szüret utáni időköz amikor a must forrás alatt van. Kíváncsiak vagyunk milyen lesz a bor. A margittai kerület egészen készen van a harc itt lesz a legerősebb. Márkus László dr körutja alkalmával csaknem olyan népszerűséget szerzett magának mint a legutóbbi választáson Szatmárnak volt.

A nagyszalontai kerületben Tisza Kálmán megválasztása kétséges mert a Balogh Mihály pártja nem engedte megingattatni magát.

Mindazon által a küzdelem itt is erős lesz. Tisza Kálmán ma Nagyszalontán beszédet fog tartani s mint értesülünk a függetlenségek ebből az alkalomból tüntésre készülnek gróf Tisza ellen.

A belényesi kerületben Rednik Gábor dr munkapárti jelölt könnyen fogja legyőzni ellenfelét Lukacsit legalább a kerület hangulata ilyen Rednik belényesben ma tartja meg programbeszédét.

Az élesdi kerületben most kezd szervezkedni a nemzeti munkapárt. *Farkasházy* Zsigmond pártja azonban ezt nem érzi meg. Farkas-

házi ma Mezőtelegden tart programbeszédet, hétfőn pedig Élesden. A programbeszédre nagyszabású előkészületeket tesznek az egész kerületben.

Az u rai kerületben újabb bonyodalmak készülnek. A jelenlegi jelöltek mellé még Lascu Demeter is fel akar lépni nemzetiségi programmal, Lascu Demeter értesülésünk szerint vissza fog lépni és pedig Papp János dr Kossuth-párti jelölt javára. Így a küzdelem *Tisza István* gróf és Papp János dr között lesz. Papp János hétfőn Komádiban tart programbeszédet, 22-én pedig Okányban és Zsadányban. Papp Jánost több Kossuth-párti tag fogja utjában elkísérni.

Városi közgyűlés.

— Harmadik nap. —

Tegnap végre, 3 napi tárgyalás után véget ért Nagyvárad város törvényhatósági bizottságának közgyűlése.

A harmadik napon már alig husz városatyja volt jelen s hosszabb felszólalások csupán a Jókai-utca megnyitásánál voltak.

A közgyűlés lefolyása a következő volt:

Hlatky Endre főispán elnökölt.

A jegyzőkönyv hitelesítése után letárgyalták a hátralevő ügyeket.

A Biharmegyei tanítóegyesület által a tanító internátusra kért telekátengedés iránt beadott kérvényt első ízben terjesztette be a tanács.

Fried Ferenc és *Rimler* Károly hozzászólása után a kérdést a jövő havi közgyűlésre tűzték ki.

Ezután a Jókai-utca megnyitása tárgyában beadott felelőre került a sor. A városi tanács a felelőre elutasítását javasolja, mivel az utca kinyitása oly óriási összegbe (190,000 koronába) kerülne, hogy azt a városi pénztár jelenlegi helyzete nem bírja meg, de a közforgalom érdeke sem kívánja az utca megnyitását.

Weisz Lajos azt látja, hogy nagyon ösrszebogozta a kérdést. A Jókai-utcaiak csak kérték, hogy Szabadság-utcára nyissák meg Jókai-utcat, erre pedig 9000 korona szükséges. A tanács mulasztást követett el, mert húzta a kérdést. Jövőre drágább lesz a kinyitás s mégis keresztül kell vinni. Indítványozza, hogy kérdezzék meg a Jókai-utcai háztulajdonosokat, hogy az eddig megajánlott 5000 koronán feül mennyivel járul még hozzá Jókai-utcának Szabadság-utcára való megnyitáshoz.

Rimler Károly rámutat, hogy a tanács a közgyűlés határozatát hajtotta végre. Utcák nyitását helyesli, de ha az érdekelt háztulajdonosoknál nem találkozik előzékenységgel, lehetetlen ilyen utcanyitásokba belemenni. A mostani kérdést nem akarja a tanács elzárni, de csak a város rendezés kérdésével igyekeznek megoldani.

Schwartz Izidor csak Szabadság-utcára tartja szükségesnek Jókai-utca kinyitását. Ezt csinálják meg. A kérdést most adják vissza a tanácsnak s a közlekedési szakbizottság is tárgyalja.

Többek hozzászólása után a tanács javaslatát fogadták el.

A községi polgári leányiskola elemi leányiskola és tornacsarnok építésére megtartott árlejtést azzal terjeszti be a tanács, hogy a föld-körműves, cserépező, kőfaragó és mázoló munkákat Rendes Vilmosnak, a többi munkákat pedig más, legelőnyösebb ajánlatot tett szakiparosoknak adják ki.

Mivel a számvevőség még nem vizsgálta át az ajánlatokat, azzal fogadják el a tanács javaslatát, hogy amennyiben a mérnöki hivatal számítása teljesen megfelel.

Elfogadták a női kereskedelmi tanfolyam részére szükséges tanterem építését, a gyermekkórház 1909. évi zárszámadását és 1911. évi költségvetését.

Apróbb ügyek elintézése után a háromnapos közgyűlés véget ért.

jött, melyik oldalon vannak a piculák. Egyet elővadászt s az irodaszolga markába nyomta, mondván:

— Hozzon egy pakli dohányt. Jól megválogassa, azt megmondom.

— Igenis, kérem — volt a válasz s András megindult.

Mihók uram most már nagy fohászkodással szembeszállott az aktával. És bizonyosan elintézi, ha valami világraszóló csoda közbe nem jön.

A belső teremből a járásbírósi jegyző lélekszakadva ront az iktatóba. Csomó irás a kezében.

— Fogadja őszinte szerencsekívánataimat, Mihók ur!

Lelkesedésében csak éppen hogy agyon nem nyargalja az irnokot.

— Lassan páter a keresztel! mert ez már az én szélem, jegyző ur — próbálta Mihók lehűtni a bomlott fiatalembert.

— De adja legalább a markát. Én akarok magának elsőben gratulálni.

— Talán a pakli dohányhoz, amit most hozatok? — volt a gunyos kérdés.

— Ahhoz, hogy háziur lett, barátom.

— Hagyjon békét. Nem látja, hogy dolgozom?

— De hiszen itt van.

— Mondtam már, ne izéljen az ur.

— De hát olvassa el. Itt a végrendelet.

A jegyző az asztalra dobott egy iratot. Mihók abban a pillanatban lesöpörte s dühösen ugrott föl.

— Belőlem akar bolondot csinálni? Ha egyszerre ki nem takarodik innen, hát zsandárt hivatok. Nézz meg az ember! Még a hivatalban sem lehet nyugtom.

— Kerge népség maga igazán, Mihók — tekerte fejét a jegyző — Mihók Ágota, a néneje magára hagyta a házát...

— Az a vén csoroszllya? — kapott a jegyző szavába haraggal az irnok — ha azt mondaná, hogy elvitte magával a tulvilágra, azt elhiszem rögtön. De hogy rám hagyta?...

Keserűen nevetett.

— Nem állhatott ki teljes életében. Tudja, jegyző ur, mi olyan viszonyban voltunk...

— Mi közöm nekem a maguk viszonyához? Itt a végrendelet. Pénz beszél, kutya ugat. Hanem hogy maga olyan goromba ember tudjon lenni, Mihók?...

— Én? — emelte föl tekintetét büszkén az irnok — ahhoz értek, hála Isten. Megtanultam itt a hivatalban.

— Ne vásítsd a szadat — szólt közbe az iktató. Azt hitte az öreg, hogy Mihók ő rá is céloz — neked még sokat kell tanulnod, mire

egészen kiművelődöl. Teszem, én azt az iratot már régen elolvastam volna.

— Kérlek szépen — gonyolódott az irnok — itt van ni!

Fölkapta a földről s odavetette az iktatónak.

— Jaj! be parasztmódra csinálod ezt is!

No de, hol is tanulhattál volna különb mórest.

Az iktató átfutotta a végrendeletet. Mert hát tényleg Mihók Ágota, özvegy magánzónő végrendelete volt, melyet a járásbírósi írás hirdetett ki csomó rokon jelenlétében. Az atyafiak különben morogtak is, mikor a ház Mihók Istvánnak jutott. A jegyző ur legalább úgy referált időközben.

S hogy az iktató végezett az olvasással, fölkel s oda állott hivatalnoktársa elé és ott kezdte:

— Kedves Pista barátom, nem volna egy háromszobás lakásod számomra ez új házadban?

Mihók alatt kezdett megindulni a föld. Az íróasztalba kapaszkodott.

— Hogy adna ki nekem egy hónapos szobát, tekintetes irnok ur! — folytatta a napidijas, mit az iktató elkezdett.

— Hát sehogy! — riadt szegény fiura dühösen — én amolyan félig uraknak semmit ki nem adok. Ha meg a maga helyében volnék, röstelleném, hogy a világon vagyok. S még maga mer velem kikezdeni? maga?

Főtisztelendő Papság figyelmébe!

6

- Uj női- és férfi-cipész üzlet! -

Paróczay Mátyás

NAGYVÁRAD,

Rákóczi-ut és Nagy Sándor-utca sarkán

(Czillér mellett.)

Veszélyben a puskaporos magazin.

Nagyvárad határában az aradi-ut mellett deszkafallal körülvéve egy épületsoport van, mely állandóan katonai felügyelet alatt áll. Ez az épületsoport a katonai puskaporos magazin, mely telve van mindenféle veszedelmes lőszerrel. Az őrizet így korántsem hiábavaló. Az épületek jó messze is esnek ugyan a várostól, azonban nagyon könnyen bekövetkezhetne a legveszedelmesebb katasztrófa.

Most ezt a magazint pedig veszedelem fenyegeti. Ugyanis az épületek közelében téglagyár készül. A téglagyár pedig tudvalevőleg nem olyan dolog, mely a veszedelmes raktár közelségében megtűrhető lenne. A katonai hatóság most szerzett tudomást a gyár keletkezéséről s nyomban intézkedett, hogy az esetleges veszedelem esetén magáról a felelőséget elhárítsa.

A katonai térparancsnokság ebben az ügyben átiratot intézett a polgármesterhez, hogy adjon felvilágosítást arra nézve, hogy milyen alapon építik a puskaporos magazin közelébe a téglagyárat. A polgármester nyomban megadta a választ. A téglagyárról eddig ugyanis neki sem volt tudomása, az építkezési engedélyt ugyanis nem a város adta ki, hanem valamelyik más hatóság. A parancsnokság legutóbb a központi járás főszolgabírójához intézett kérdést a gyár ügyében. A kérdésre még ez idő szerint nem kapott választ, nagyon valószínű, hogy a főszolgabíró sem fog tudni a gyárról semmit s így az az eset forogna fenn, hogy a gyárat a tulajdonos saját akaratából építette föl.

A parancsnokságnak nincs kifogása az ellen, hogy azon a részen ne építsenek téglagyárat, hanem csupán azt kívánja, hogy a gyár a vészvonalon kívül épüljön fel. Ezt a vész-

— Tessék — nyújtotta át András Mihóknak — a hozott dohányt, két garas meg visszajár.
— Tartsa meg, barátom, azt a pénzt — indult a lélek olvadásnak az irnokban — borralónak adom, ezt a dohányt pedig pipálja el kend.

András, a hivatalszolga, nem birt hova lenni meglepetésében, mert az irnok urat husz év óta nem látta ilyen pazarló kedvében. Tátott szájjal bámult rá.

— Hát maga meg mit báméskodik én rám? Uj kapu vagyok én, vagy mi az istennyila? Azaz, hogy megálljon, András, még együtt. Nézze itt van tiz krajcár, elmegy és hoz két guba szivart. Érti?

András biccentett.

— Aztán — folytatta Mihók kabátját leakasztva a fogasról — ha nem is volnék itt, odaadja ezeknek az uraknak.

Az iktatóra, meg a dijnokra utalt s ugy tette hozzá:

— Hadd emlegessék azt az időt, mikor én urrá lettem.

— Hát te meg hova mégy? — tört ki az öreg iktatóból a szó.

— Utána nézek a házamnak, különben még eltalálják hordani a kedves rokonok. Látod, öregem, látod, eddig olyan gondtalanul éltem, mint hal a vízben, de hogy mi lesz ezentul, annak csak az Uristen léssen a megmondhatója.

— Bolond fráter — tört ki szürke sörtéit húzogatva az iktató.

De Mihók István, az új háziur, már nagyot fohászkozva betette maga után az ajtót.

vonalat pedig eddig a gyár építésekor sem vették figyelembe. Nincs kizárva, hogy a gyárat a veszedelmes szomszédság miatt le fog kelteni bontani.

Emlékek.

— Pierre, készen vagy?

— Igen, öregem; még három esetvonal és szedem össze dolgaimat. És te? Az utolsó fejezet?

— Igen, bevégezve.

— Örvendek. Este majd felolvassod nekem.

— Szivesen. Várj egy percig. Én is mindjárt lemegyek és még egyet sétálhatunk ebédig.

Jean Dermois bezárta az ablakot. Gondosan átnézte írásbeli dolgozatait, melyek szétszórt lapokban borították az asztalt; rendbeszedte őket és íróasztalába zárta.

Szép szeptemberi késő délután volt. A nap már hanyatlóban ott az erdő mögött, mely távol, igen távol a Sandes vidékén, a láthatárt elzárta.

Franciaországnak ezen a vidékén bizonyára az ősz a legszebb, legkellemesebb évszak és itt feküdt Jean Dermois birtoka, hová a híres író minden évben menekülni szokott, midőn a hőség júniusban már elviselhetetlenné teszi a párisi tartózkodást. Rendszeresen november közepéig szokott itt időzni és csak akkor tér már onnét vissza a nagy világ forgatagába, midőn Párisban az újból felélénkült boulevard- és szalon élet, a színházak premiere előadásai rohamosan kezdték ismét igénybe venni irodalmi működését.

Ezen falusi tartózkodására mindig elkísérte őt gyermekkori barátja és hűséges társa, Pierre Mozar festő is.

Könnyen érthető, hogy ily szoros barátság az idő és hosszú évek alatt még inkább szilárdult. Sem a regényíró, sem a festő művész nem nőültek meg. Talán nem is gondoltak soha komolyan erre, tény az, hogy így szabadon és boldogan éltek, mialatt az élet mellettük sokféle változatosság között folytatta napnap mellett utját, sietve a végtelenség felé.

Midőn Jean Dermois lement a kertbe, barátját egy padon ülve, reá várakozva találta. A természetben az ősz kezdett már jelentkezni, az esték mindinkább hosszabbak és hosszabbak lettek és a parknak még mindig dusan lombos fái és bokrain már itt-ott mutatkozott egy-egy aranyos vagy vörösbarna folt, mint a közeledő haldoklás első jele.

— Elégedett vagy mai tanulmányoddal? — kérde Jean Dermois barátját.

— Igen, de ne beszéljünk erről, hanem inkább rólad. Ugy örülsz, hogy ismét bevégeztél egy munkát. A tizenhetedik már, ugy-e?

— Eltaláltad.

— Nem számítva a megszámlálhatlan tárcát és cikket, melyekkel a napilapokat és szépirodalmi folyóiratokat boldogítottad.

— Igazán nem tartom soha számon ezeket.

Jean, azt hiszem, most már csakugyan ideje lenne, hogy az akadémia ajtaján kopogtass.

— Szép tőled, hogy ennyire lelkedre veszed dicőségemet. De van még idő gondolkozni felette. Ez a szegény Razier alig pár napja, hogy meghalt. Majd meglátjuk.

— Jó. Jövő hétig még engeded neked gondolkozási időt.

— De miért akarsz engem mindenáron az akadémia tagjának látni? És miért nem gondolsz magadra is?

— Már sokszor megmagyaráztam neked, hogy az egész más dolog. Tudod, hogy én medve vagyok sőt talán neveletlen medve is néha. És kerülöm a világot, a nyilvános szereplést. Örülök, ha csendben és nyugalomban dolgozhatom. Ha ott felkeresnek és kéri képeimet, szívesen odaadom őket. Azonban téged egész Páris magáéknak tart, magáéknak követel; tevékenységed a nyilvánosság; nem vagy a magadé; kötelezettségeid vannak az egész irodalmi világ irányában, melyek elől el nem zárkozhatasz.

— Pierre, vajjon a hír, a dicsőség felérnek-e a szép ifjúsággal és kárpótolnak-e érte?

A nyár elmúlt és megjött az ősz. Lásd, Pierre, könyvtáramban van egy rekesz, melyet igen ritkán szoktam felnyitni . . . egy kis zug ez, hová kegyelettel rejtettem el mindazon társaink, ismerőseink összegyűjtött kéziratait, kik meghaltak fiatal korukban. De már leszáll az alkony és hűvösödik. Menjünk be és nézzük át együtt ezen iratokat.

Jean Dermois dolgozó szobája nagy, tágas helyiség volt, melynek falait majdnem egészen elfedte az azon végig húzódó, sok értékes, ugy tudományos, mint szépirodalmi munkákat tartalmazó könyvtár.

— Ezek itt a Charles Edvard feljegyzései; sok érdekes lélektani gondolatot tartalmaznak . . . Ez Gilbert Armandé „spanyolországi benyomásaim“, minő meleg, szindus, eleven irály. Továbbá; „A felhők“. Paul Gérardtól, emlékszel, mily értelmes, kedves fiu volt, szép kék szemével . . . Ezek itt Maurice de Raissae szonettjei, és ime, ez a gascognei nyelven írt könyv Gabriel de Leontól, kit mindnyáján ugy szerettünk.

Es Jean felolvasta a következők verset:

„Vándor, ne folytasd utadat, — itt van a pere, amidőn meg kell állnod — kint hidegen fúj a szél és az emberek oly gonoszak, — nyisd fel az ajtót és lépj be hozzám, itthon vagy, — lakásomban jótékony béke honol — mellettem nyugodtan élvezheted a boldogságot.“

— Hát nem gyönyörűen van ez megírva?

— Igazad van, Pierre, ez a költemény egy kis remek. Tudod-e, hogy már igen régen nem nyitottam fel ezt a könyvet, így maradhatott ez a hajszál is annyi idő óta a lapjai között.

— Mire gondolsz?

— Régi arcok, régi emlékek elevenednek meg lelki szemem előtt, a mult idők képei vonulnak el előttem. Ezt a könyvet, amidőn sok évvel ezelőtt Gabrieltől kaptam, mindjárt kikölcsonöztem három fiatal leánynak, kikkel jó barátságban voltam . . . de megvallom, mind a három iránt nemcsak barátságot, de szerelmet is éreztem.

— Husz éves korodban. — sőhajtá Pierre.

— Ezek közül valamelyik tehette e lapra a hajszálát. Értsd meg, Pierre, éppen erre a lapra és nem egy másikra. Ugy látszik, hogy ezen versre akarta ezáltal különösen felhívni figyelmemet, talán értésemre adni érzelmeit. De én e könyvet fel sem nyitottam azóta, így nem is vehettem tudomást a figyelmeztetésről sem . . . Vajjon melyikök, melyik a három közül tehette ezt a néma, diszkrét vallomást?

— Biztosan az utolsó, az, aki visszaadta a könyvet, kinél utoljára volt.

Mindhárman együtt voltak, midőn egy heti összejövetelünk alkalmával a könyvet visszaadták. Több hónapig volt náluk.

— Talán mindhárman összebeszéltek és csak tréfát akartak üzni veled.

— Oh! nem, Pierre, ez nem lehetséges.

— Sohasem fogod felfedezni e titkot, Jean. Mi lett belőlük? Hová lettek? Melyiket szeretted legjobban?

— Melyiket? Hogy melyiket szerettem a három közül legjobban? Lássuk csak. Az egyik Párisban lakott. Már egészen megfeledkeztem róla, midőn egyszer, — talán tiz évvel ezelőtt, éppen „Congnète“ című munkámat fejeztem be, véletlenül Vascourtéknál, egy ebéd alkalmával ismét találkoztunk. Kezét nyújtotta, de én nem ismertem volna rá, ha leány-nevét nem mondja meg. Férje képviselő . . . sokat járnak a világba . . . most is Párisban laknak . . . ugy látszik, afféle modern házasság.

— És vajjon ezt szeretted legjobban?

— Nem tudom . . .

— És a második?

— A másik, barátom, a második? Azzal igazán nem tudom mi történt, hová lehetett. Atyja tisztviselő volt, azt hallottam egyszer, hogy a gyarmatokra küldték . . . Talán most is ott van . . . Hát igazán régi emlékek ezek . . . Igen, igen szép leány volt . . .

— Tehát azt szeretted legjobban?

— Nem tudom . . .

A Berger Paula utóda cég értesítése.

Nagyságos asszonyom!

Párisi és bécsi elegáns modellekkel berendezett női kalap áruhaza Szent János-utca 1. szám, ugyanott, a hol eddig volt, — — — — — ban az épületben található.

Tisztelettel
Berger Paula utóda
nőikalap divatterme
Szent János-utca 1. szám alatt.
Kérem a cégre figyelni.

Jean az ablakhoz támaszkodott. Gyenge széláram mozgatta a fákat és a már itt-ott sárguló levelek zizegve hulltak a földre. Másnap reggel összeseprik és eldobják őket, de mindig újabbak és újabbak borítják majd most már el újból a kert utait. Visszafordult Pierrehez, ki elgondolkozva ült helyén.

— A harmadik pedig, — kérde halkan mintegy önmagával beszélve, — a harmadik, az meghalt... hol? ... mikor? ... Nem tudom és ez talán mindig is! De most azt hiszem, Pierre, hogy ez volt, akit legjobban szerettem...

A lemenő nap utolsó sugarai is eltűntek a távoli hegység mögött és a hold megkezdte szelid uralmát az ég boltozatán. Kimondhatatlan nyugalom borult az egész mindenségre és szállt az ősz utolsó virágainak illatával a csillagos ég felé.

Felfüggesztett jegyző.

Politika a hivatalban.

Szenzációs esetet képezett pár hét előtt nemcsak Nagyszalontán, de az egész vármegyében Költő Kálmán jegyző felfüggesztése. Az eset még Budapesten is viszhangra talált. Költő Kálmán felfüggesztésének ugyanis olyan színezete volt, mintha az politikai okok miatt történt volna. Költő panaszt is tett a Justh-párt vezetőségéhez, ahonnan Holló Lajos távirati uton kérte az alispántól az igazságos eljárás megindítását és a felfüggesztés hatályon kívül való helyezését.

Az alispán a távirati panasz alapján nyomban felhívta a főszolgabírókat igazoló jelentése megtételére. A nagyszalontai főszolgabíró jelentését, amely alapján véve komoly vádak nem tartalmaz, már elkészítette.

E szerint a felfüggesztés a következőképpen történt: Róth Simon megjelent a főszolgabírói hivatalban és ott feljelentést tett Költő Kálmán jegyző ellen. A feljelentés szerint Róth felesége anyakönyvi ügyben a nagyszalontai község-házánál járt és ott Költő Kálmán oly magaviseletet tanúsított vele szemben, amely mélyen sértette Róthné becsületét.

Róth feljelentésére a főszolgabíró felhívta Költőt, hogy békés uton intézze el az ügyet és bírja rá Róthot a feljelentés visszavonására, a jövőben pedig a község-házán tartózkodjék a vádként felhozott dolgok elkövetésétől, mert a hivatalos helyiség nem arra való, hogy ott ilyen dolgokat kövessenek el. A főszolgabírói felhívásra Költő a feljelentés abszurdum voltát bizonyította be tanukkal, nyilatkozatokkal, jegyzőkönyvekkel, ennek dacára is a főszolgabíró meghozta a felfüggesztő határozatot.

A főszolgabíró jelentése végén kijelenti, hogy a felfüggesztés nem hozható össze semmiféle pártpolitikával, mert ő Költő Kálmánt sokkal kisebb egyéniségnek tartja, semhogy politikai nézetei miatt őt annak nyilvánításában meg akarná akadályozni. Ő tőle Költő úgy gyakorolhatja politikai jogait, ahogy neki tetszik.

A főszolgabírói jelentés és az egész

ügy legközelebb kerül a fegyelmi választmány elé.

Ebben az ügyben egy előkelő tisztviselőt kérdeztünk meg, aki a következő véleményt nyilvánította: A feljelentés igen súlyos vádakot tartalmaz, azonban a tanúk igazolása szerint egy exaltált nővel van a hatóságnak dolga. Róthné ugyanis járt a község-házán, azonban ott nem Költő Kálmán hivatalos helyiségében volt, hanem Erdélyi főjegyző helyiségében, ahol Erdélyi főjegyzőn kívül ott volt Költő Kálmán is, azonban ott volt még másik két tisztviselő és két esküdt is. Ezek pedig a Róthné vádjait a leghatározottabban megcáfolják s azt egyáltalán meg nem történnék nyilvánítják.

Föl kell függeszteni a főszolgabírói intézkedést azért is, mert Költő a vádak valódisága esetén sem bűnhődne hivatalvesztéssel. A hivatalba való visszahelyezést szintén el kell rendelni, mert a jelen esetben — véleményem szerint — Költő hivatalban való maradása nem befolyásolhatja az ügy elintézését. A fegyelmi vizsgálatot azonban mindenáron meg kell indítani Költő ellen, mert alkalmat kell nyújtani a megvádolt tisztviselőnek a vádak alól való tisztázásra.

A fegyelmi vizsgálat lefolyása után pedig kötelességévé kell tenni Költőnek, hogy Róth és Róthné ellen a hatóság előtti rágalmozás miatt a feljelentést azonnal tegye meg, hogy ezáltal rehabilitálva legyen tiszt becsülete.

A városok állami segélye.

Az 1909. évi állami költségvetésbe a városok megéltetésére felvett 2 millió korona elosztása és különösen a tisztviselők fizetésére nézve megállapított táblázat az összes városoknál nagy rezenzst kellett s ennek több kongresszuson, tanácskozáson kifejezést is adtak.

Nagyvárad városa tudvalevőleg hatvanezer koronát kapott, mivel azonban Nagyváradon csekélyakivétellel már is magasabb fizetések vannak, mint a miniszter által küldött táblázatban, csak 12,000 koronát lehetett a tisztviselők javadalmazására fordítani, a 60,000 korona többi részét pedig a bejelentési hivatal felállítására és más hasonló célra szándékozott a város fordítani.

Az általános panasz alapján a mostani bslügyminiszter a korábbi táblázatot revisió alá vette s megváltoztatta. Leglényegesebb változtatás az új fizetési osztályba sorozás és az eltöltött szolgálati időnek beszámítása.

A változtatás által Nagyvárad város tisztviselőinek nagyrésze részesül a 60,000 koronából, sőt hozzávetőleges számítás szerint a 60,000 korona alig lesz elég az új beosztás és rendezés teljes keresztülvitelére.

Természetesen még nem lehet tudni, hogy ki minő arányban részesül a 60,000 koronából, mert ezt előbb minden egyes tisztviselőre külön-külön ki kell számítani, a

jelenlegi állásban eltöltött idő figyelembe vételével. Egyes tisztviselők 1500—1600 koronát is kapnak.

Ez azonban egyelőre csak az 1909 évre vonatkozik, mert az 1910 évre tudvalevőleg nincsen állami költségvetés.

A törvényhatósági városok intézett leirat tegnap érkezett meg Nagyvárad városához.

A rendelet a következőképp osztja be a fizetési osztályokba a tisztviselőket:

VI. fizetési osztály: Polgármester.

VII. fizetési osztály: Polgármester-helyettes. Rendőrkapitány. (Főkapitány.) Tanácsnok és főjegyző. Árvaszéki elnök. Főügyész, főmérnök (műszaki tanácsos), ha a magángyakorlattól el van tiltva. Főszámvevő.

VIII. fizetési osztály: I. osztályu aljegyző (csak egy). Árvaszéki ülnök. Főorvos. Főügyész, főmérnök (műszaki tanácsos), ha a magángyakorlat meg van engedve. Ügyész, mérnök, ha a magángyakorlattól el van tiltva. I. osztályu rendőrkapitány (alkapitány, kerületi kapitány), Bejelentési hivatal főnök. Második főszámvevő (főszámvevő-helyettes.) Főpénztáros.

IX. fizetési osztály: II. osztályu aljegyző. Árvaszéki jegyző. Orvos (rendszeresített tisztiorvos). Ügyész, mérnök, ha a magángyakorlat meg van engedve. II. osztályu rendőrkapitány (alkapitány, kerületi kapitány). Helyhatósági állatorvos, ha a magángyakorlattól el van tiltva. Vágóhídi igazgató (felügyelő). Számvevő, alszámvevő. Második pénztáros (alpenztáros), ellenőr. Főlevéltáros (levéltáros). Irodavezető (irodavezető). A törvényhatósági bizottság által ebbe az osztályba sorozott mérnöki (műszaki), számvevőségi és adóhivatali tisztviselők.

X. fizetési osztály: III. osztályu aljegyző. I. osztályu fogalmazó. Helyhatósági állatorvos, ha a magángyakorlat meg van engedve. Allevéltáros. Közgyám. Községi bíró. Iktató. Kiadó. Irat-táros. Irodatiszt. Nyilvántartó (kataszteri-, földadó-, katonai). A rendőrségi, mérnöki (műszaki), számvevőségi, pénztári, adóhivatali és a kezelőszemélyzetnek ama tagjai, akiket a törvényhatósági bizottság közgyűlése ebbe az osztályba soroz.

XI. fizetési osztály: II. osztályu fogalmazó. Községi bíró. Rendőrbiztos, szállásmester, ha a közigazgatási segéd- vagy kezelőszemélyzet tagja. Segédnyilvántartó. Irodasegéd-tiszt. Végrehajtó. Irnok. A rendőrségi, mérnöki (műszaki), számvevőségi, pénztári, adóhivatali és a kezelőszemélyzetnek ama tagjai, akiket a törvényhatósági bizottság közgyűlése ebbe az osztályba soroz.

E beosztás alapján a tanácsnokok, főjegyző, árvaszéki elnök és ülnökök, főügyész, főmérnök és főszámvevő, valamint a rendőrkapitányok, aljegyzők és a levéltárosok hivatalos munkájuknak megfelelőbb fizetési osztályba jutnak és több olyan városi alkalmazott is részesül fizetésekiegészítésben, aki az előbbi rendeletben nem szerepelt, (községi bíró, nyilvántartók, végrehajtók).

A király a kertész kiállításán. A király tegnap délután megtekintette az országos kertész kiállítást. Az uralkodó távozásakor következőket mondta:

— Nagyon szívesen jöttem ide s nagyon meg vagyok elégedve.

A király a közönség lelkes éljenzése közönség lelkes éljenzése közben hagyta el a kiállítást.

ÉRTSÍTÉS!

: Üzletünk átalakítása végett az összes

áruinkat, ugymint: **blousok pongyolák, aljak, kabátok, kosztümök,**

gyermek ruhák

s egyéb cikkeknek e hó végéig

minden elfogadható árban áru-

sitjuk.

Tisztelettel

WÉBER TESTVÉREK

Nagyvárad.

Bémer-tér.

Az árusítás naponta reggel 8 órától este 7 óráig tart, a berendezésnek egy része, valamint egy hármass pénzszekevény eladó.

UJDONSÁGOK.

Pünkösdre.

— *Prohászka elmékedeseiből.* —

A Szentlélek a »fölséges Isten ajándéka«, nekünk is ajándékot hoz: étellel kedveskedik, édes, szép gyöngyvel. A földi élet akkor édes, ha nem üres s ha nincs telve mulandósággal. A mulandóság fájdó érzéssel tölti el öntudatunkat s ez telíti a világius lelket. Nem szeret szétnézni, magaslatokra nem emelkedik; a jövőbe nézni fél; a mélységet kerüli; ha pedig néz a mélybe, borzad, s elváltozik arca. Amily mértékben nőnek rajta a mulandóság öreg estélyének árnyai, abban a mértékben nőnek rajta a mulandóság öreg estélyének árnyai, abban a mértékben vigasztalan. Van-e szomorubb látvány, mint egy ledér öreg embernek arca. Ellenben a Szentlélek a legmélyebb, a legerőteljesebb, legöntudatosabb életnek lelke és ez is édes étellel kedveskedik, de ajándékai az élet teljét hozzák; életet ad az Isten s meg-eleveníti; egészséget ad, erő meg ki belőle s a vérfolyásos lelkek, kiknek élete szétfolyik, meggyógyulnak; tiszta vért ad; szent világot ad; »respice«, nézz rám s ébredj föl. Hitet ad, erőt, megindulást, megolvadást, könnyeket, lelkesülést, halhatatlan reményt.

Tűzzel jön a világ szelleme is, de tüze emészt. Főrtös és sötét, szenvedélyes, energiákat ébreszt, erőlködéseket végez, nagy port ver fel, nagy lármát csap; igaz emberek látnak, futnak, dolgoznak, de kiélik magukat s minden ilyen élet olyan, mint a pásztortűz helye a virágzó rét közepén. Másnak juttatják életük erejét; az ifjúkor, a gyönyörnek, a férfikor az »éredneknek él s miután kiadták erejüket, nem marad nekik más, mint bánat s blazirság. Szegény leperzselt lelkek. Ellenben a Szentlélek tüze, a bensőség melege, a lelkesülés heve, az élet jótékony melege kiegészíti a salakot, a rozszat, emésztí azt, mint a szentírás rossz értelemben testnek mond, mert ahol az uralkodik, az meg nem marad; nem marad meg lelkem az emberben, — mondja az Ur — mert test, de ezt a testi embert elpusztítom majd s kiöntöm lelkemet a nélküles, érzékies emberekre prófétákat nevelek; kidörzsölöm szememből az álmod s mámort. Ez a tűz ég bennünk, belénk ég s nem akarunk szabadulni jótékony melegtől. Ez az élet melege!

A világ lelke is akar világot teremteni, megújítani, átváltoztatni, a nagy kultur munkát végezni, nagy intézményeket teremteni, de a földbe növeszti őket »és elfordítják elméjüket és lesütik szemüket, hogy ne lássák az eget! (Dan. 13, 9). A »Horror futuri saeculi« veszi őket körül. Munkájuk inkább fáradságot, mint szabadságot hoz s gépeikhez köti őket, ezek által akartak uralkodni, de a nagy erők, melyeket ők szabadtítottak fel, szolgálkává tették őket. Személytelen zsarnoki hatalmakká válnak, külön pszichológiával, temperamentummal s elgyöttrik az emberiséget; a szenvedélyes történet tűzik ki életfeladatul, nagy logikai következetességgel, de pszichológiai képtelenséggel. Ellenben az Isten lelke a világot belülről, belső elveiből a jóság s igazságból akarja kialakítani s azért aztán szépségbe fejleszti. Lelkeket szabadít fel szabadságra, mely kevéssel beéri s a világot, a munkát, az ést és vívmányait csak arra használja, hogy a lélek élete szépen, nemesen kifejlődjék. Méltóságot, lázas önmérszét sehol, soha. Így kell járni a világban. Istent szeretni, igénytelen lélekkel; úgy kell nézni minden virágcsomóba, hogy mondja: azért vagy, hogy én is ily szép legyek; úgy kell leülni a forrás mellé, az árnyékos pásztra s szeretettel gondolni az isteni mélységek forrásaira, melyek bennünk mint gondolatok s érzések fakadnak.

*

Bérmálás.

Az ünnep első napján Nagyváradon a székesegyházban bérmálás lesz, melyre mintegy 1500-an jelentkeztek. A szertartás reggel 8 óra-

kor kezdődik. A szentmisét és prédikációt Fetter Antal felsz. püspök, káptalani helynök tartja, a bérmálás szentségét pedig Lányi József püspökkel együtt fogják kiszolgáltatni.

Kérjük igen tisztelt vidéki olvasóinkat, hogy előfizetéseiket mielőbb megújítani sziveskedjenek, nehogy a lap szétküldésében e miatt akadály történjen.

* **Glac Antal programbeszéde.** A nagyváradai függetlenségi pártnak nagy ünnepe lesz holnap, Pünkösöd hétfőn. Glac Antal volt főispán, a párt képviselőjelöltje Nagyváradra érkezik, hogy megtartsa programbeszédét. A polgárság nagy ünneppel fogadja a népszerű jelöltet, aki 4 évi főispán-sága alatt teljesen megnyerte a polgárok szeretetét. Glac Antal fél 10 órakor az aradi vonattal érkezik. A vasutnál 100 tagu bandérium, továbbá a polgárok zászlók alatt várják. A peronon a párt tagjai és fehérruhás leányok Dr Stocker József párt alelnöke üdvözlí a jelöltet, amint a vasuti kocsiból kiszáll, majd az egyik fehér ruhás kisleány üdvözlí s virágcsokrot nyújt át. Ezután bevonul az impozáns menet, elől a bandériummal, hosszú kocsisorban a Fekete Sashoz, ahol a Vigadóban Szokoly Tamás pártelnök üdvözlí Glac Antalt s fölkéri a programbeszéd megtartására. A programbeszéd után dr Adorján Emil alelnök köszönetet mond a programbeszédért s átnyújtja a nagyváradai hölgyek ajándékát, egy diszes selyem zászlót. Délután meglátogatja Glac Antal a 48 as kört, a Réti népkört, a velencei gazdakört stb. Este a Sasban társas vacsora lesz a jelölt tiszteletére.

* **Májusi ájtatosságok.** A Szent László templomban ma este Gálly Sándor prédikál; az ájtatosság alatt dr Krüger Aladárné Gounod Ave Mariáját énekli.

* **Szent István rend Mikszáth Kálmánnak.** Mikszáth Kálmánra kedves és szép kitüntetés vár jubileuma alkalmából. Mint értesülünk a koszorus író a Szent István-rend kiskeresztjét kapja a királytól. A kitüntetést Mikszáthnak pünkösöd napján valamelyik miniszter fogja átadni a jubilánsnak.

* **Ocskay leszármazottja a Ludovikában.** Érdekes és ősi nemes család leszármazottja akarja most igénybevenni Biharvármegye kegyét. Tudvalevőleg a megyének a Ludovikában lévő alapítványi helyére már évek óta nincsen pályázó a megyéből s így a megye alapítványi helyét évről-évre a miniszter tölti be, vagy pedig az alapítványi kamatait a törke növelésére fordítják. Az idei pályázat is meddő maradt. Erről fudomást szerzett az Ocskay-család is, melynek egyik tagja a katonai pályára készül és most szerzi meg az érettségi bizonyítványt. A család jelenleg Verbőn lakik s ott bír kevés birtokot. Ocskay Gyula most a miniszter biztatására kérvényt adott be Biharvármegye törvényhatóságához Elemér fiának utólagos ajánlása tárgyában. Ocskay Gyula a kérvényben okmányszerűleg bizonyította be, hogy ősei összesen 46 csatában vettek részt s már a tatárjáráskor jelentős katonai szerepet vittek. A gyászos muhi pusztán 8 Ocskay esett el ellenséges fegyverektől. Attól az időtől min-

denkor mint vitéz katonák szerepeltek az Ocskayak. Időközben bárói rangot kapott, sőt a Mária Terézia rend lovagja közé sorozta az egyik Ocskayt, akinek a kérvényező egyenes leszármazottja. A kérvényező ősei dicső dolgaira hivatkozva kéri a vármegyétől a pártfogást.

* **A miniszterelnök köszönete a részvétért.** Nagyvárad város április 14-iki közgyűlésén a törvényhatósági bizottság részvétét fejezte ki a képviselőházban március 21-én történt sajnálatos események felett. A részvétét gróf Khuen-Héderváry Károly miniszterelnök hálás köszönetet mondott.

* **Városok biztosító-intézete.** Debrecenben 3 millió korona alaptőkével biztosító részvénytársaságot létesítenek, amelynek egyik fő célja az volna, hogy a városok ingó és ingatlan vagyonát tűzkér ellen biztosítsák. Ez által tulajdonképpen a részvénytársaság keretén belül megalakulna a városok biztosító szövetkezete. Az alakuló részvénytársaság alapítói kéri Nagyvárad városát, hogy az új biztosító intézet részvényeiből jegyezzen.

* **Hogyan választanak?** Bácsme gyében a főispán utasította a főszo l g a b i r ó k a t, hogy a választás napján a szavazó küldöttség elé csak olyan egyéneket vocsásson, akik már az utcán a csendőr-kordonnal választói igazolvánnyal tudják bizonyítani szavazati jogosultságukat, amely igazolást azonban össze kell vetni a választók hivatalos névjegyzékével. Akinek ilyen igazolványa nincs, vagy ha van, de személyi adatai a névjegyzék adataival nem egyeznek meg, akkor az illető a kordonon nem bocsátandó át. Es ezt szervezik szabad választásnak. Gyönyörtúséges kilátások! Ugy látszik a törvényeket hiába hozzák.

* **Pályázat munkás jutalmakra.** A kereskedelmi miniszter által a nagyváradai kereskedelmi és iparkamara területére engedélyezett négy, egyenkint 100—100 koronás munkás jutalomra a pályázati határidő június hó 1-én lejár. A nagyváradai kereskedelmi és iparkamara felhívja a pályázni óhajítókat, hogy kérvényeiket június hó 1-ig a kamara hivatalos helyiségében adják be.

* **A szerelem vége.** Megirtuk annak idején, hogy Margittán Robin Viola 16 éves urileányt Lányi Sándor gyógyszerész segéd megszöktette. Azóta a leány szülei állandóan keresik a megszökött szerelmes párt. Mint értesülünk a szerelmes párt a múlt héten megtalálták Budapesten és leányt hazacsalogatták. A fél éves szerelemnek így már egy hete vége végé szakadt s a visszatért leány meggyőződése szerint Pesten még a szerelemből is elég volt egy fél év.

* **A Püspök-fürdő megnyitása.** Szinte örömmel s bizonyos lelkesedéssel vesszük s veszi kívülről mindenki a hírt, hogy megnyílt a Püspök-fürdő. A fürdő nemcsak Nagyváradnak, de az egész országnak nagyon kedvelt kirándulási és üdülőhelye. A fürdő vize, mint gyógyviz a legtöbb betegségen gyógyulást idéz elő. Vidéke rendezett, ezalatt azonban korántsem az értendő, hogy a természet szépségei mesterkél k o r l á t o k k ö z ö t t nyomorognak, mert a környék hegyeinek, erdőinek, virágainak, mezőinek kristálypatakjainak bizarr szépsége épp oly megkapó és fenséges, mert az emberi kéz csak a ferdeségeitől, a hátrányaitól fosztotta meg a vidéket. Most ez a rohamosan fejlődő fürdő megnyílt. A bérlő Kernáts János az idén a közönség igényeinek kielégítéséről még fokozottabb mérvben fog gondoskodni. Ajánljuk a fürdőt a közönség figyelmébe.

Egyszeri használat meggyőz mindenkit, hogy a

Gyöngy

Szinszappan

minden vízben, akár meleg, vagy hideg, kemény vagy lágy, gyorsan és erősen habzik; könnyen hatol a szövetbe, MEGLEPO GYORSAN OLDJA A SZENNYET, anélkül, hogy a szövetnek legkevésbé is ártalmára volna, teljesen tiszta és ment maró anyagoktól.

Csodálatos tisztító erejét a nyers anyagok leggondosabb kiválasztásának köszönheti.

A Gyöngy

szappan

mindig egyenlő minőségben lesz előállítva.

Használata minden tisztítási célra és mindennemű mosáshoz a legkiadósabb.

A Gyöngy

Szinszappan

minden háztartásban jelentékenyen megtakarít IDŐT, MUNKÁT és PÉNZT.

A Gyöngy

Szinszappan

a mosószappanok királya.

Elsőrendű magyar gyártmány

Készíti a

Magyar Zsirművek r. t.

Nagyváradon,

melynek városi raktárában (Zöldfa-utca) ezenkívül a mosószappanok minden faja (debreceni, szegedi, csont, márvány, legfinomabb beretvaszappan stb.) valamint KÓKUSZZSIR, CSÓ és LEVESTÉSZTÁK a legkisebb mennyiség vételénél is EREDETI GYÁRI ARON KAPHATÓK.

!! Ovakodjunk a molyoktól !!

Közhasznú intézmény!

Van szerencsém a nagyérdemű közönség becses figyelmét felhívni e célra berendezett, **molykár ellen védő, biztosító, és raktározó intézetemre.** Elfogadok nyári gondozásra felelősség mellett bármily értékes ruhákat, szőrmeárukat. Férfi és női városi bundák, utibundák, szőnyegek, függönyök, gallérok, karmantyukat stb., saját műhelyemben kijavítva, tisztán biba nélkül szolgáltatom vissza. Kiváncra azokért házhoz küldök, az üzlet tűz és betörés ellen biztosítva van. Becses pártfogását kérve maradtam kiváló tisztelettel

Dózsa János szücsmester Nagyvárad

28

Sas passage.

Kertmegnyitás.

Van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására hozni, hogy folyó hó

14-én szombaton este

a NEMZETI SZÁLLODA árnyas kert-helyiségét

ünnepélyesen megnyitom

egy elsőrendű cigányzenekar közreműködésével. Minden este változatos műsorú mozgófénykép előadás. Egyben felhívom a t. közönség figyelmét tisztán kezelt saját terméshű boraimra és kitűnő magyar konyháimra.

Társas ebédek és vacsorák a legfigyelmesebb kiszolgálás mellett polgári árakban. Abonensek étlap szerint előnyösen megállapított árban lesznek kiszolgálva.

A n. é. közönség szíves pártfogását kéri

kiváló tisztelettel

KECSKEMÉTHY ISTVÁN,

vendéglős, a Nemzeti szálloda, étterem és kávéház bérlelője.

ÉRTESÍTÉS.

Van szerencsénk a n. é. gazdaközönség szíves tudomására hozni, hogy

lakatos és mezőgazdasági gépműhelyünket Nagyváradon, **Szent János-utca 20. sz.** alatt megnyitottuk.

Amidőn műhelyünket a n. é. gazdaközönség becses pártfogásába ajánljuk; bátrak vagyunk megemlíteni, hogy szakmánkban **25 évi tapasztalattal bírunk**, mely idő alatt állandóan elsőrendű műhelyekben, több éven át a PERGE és ROZSLAY-féle ekegyárban voltunk alkalmazva. A gazdaközönség érdekeit szolgálva: a szükséges gazdasági eszközöket, u. m.: különféle ekéket, boronákat, eke kapát, szóró rostát, borsajtót, szőlőzuzót, továbbá mindennemű géplakatos és épület munkát, vízvezeték berendezést csakis a legjobb anyagból és legerősebb kivitelben állítjuk elő és kizárunk minden versengést, mely által csakis silány készítmény birtokába juthatni. Kérjük tehát bizalommal hozzánk fordulni, s reméljük, hogy nagybecsű megrendelését minden tekintetben ki fogjuk érdemelni.

38

Tisztelettel

Jánky és Balogh.

Első nagyváradai kenyérgyár

Jókai-u. 17. sz. alatt.

Telefon: 949.

Telefon: 949.

Tisztelettel értesítjük Nagyvárad város t. közönségét, hogy a vidéken sehol nem látható, óriási kiterjedésű, villanyerőre berendezett **Első nagyváradai**

kenyérgyár

gyártmányai a következő árak mellett árusítatnak:

1 kg. fehér kenyér **36 f.**, félbarna **30 f.**, barna **25 f.**, tiszta rozs kenyér **28 fillér.**

Az első nagyváradai kenyérgyár

minden időben **friss, izletes** termékei a következő helyeken kaphatók:

Blau F. Sándor Bodega, Szarvas-utca.

Balázs Mártonné kereskedő, Sztaroveczky-u.

Fellner József csemege-üzlet, Szarvas-sor.

Feuer Bertalan kereskedő, Fő-utca.

Fülöp Lipótné kereskedő, Csengeri-utca.

Grósz Izidor kereskedő, Körözs-utca.

Grünvald Mórné és Társa kereskedő, Kolozsvári-utca

Jakobovits Adolf kereskedő, Kolozsvári-u.

Jenny Nándor kereskedő, Sztaroveczky-u.

Kohn Dávid kereskedő, Sánc-utca.

Kutassy Lajos kereskedő, Teleky-utca.

Klein Mór kereskedő, Kolozsvári-utca.

Klein József, Pál-utca.

Lebovits bodega Zöldfa-utca.

Petrovics Mihály kereskedő, Fő-utca.

Rosepthal Samu kereskedő, Kapucinus-u.

Róth Albert kereskedő, Kolozsvári-utca.

Stolez Henrik kereskedő, Hattyu-utca.

Silberstein Arnold kereskedő, Kert-utca.

Schön Lipót pékmester, Kert-utca.

Vasszerstrom Arnold kereskedő, Bányasor.

Veisz Emánuel kereskedő, Szaniszló-utca.

Vasvári Ferenc kereskedő, Széles-utca. Fő-
lerakat.

Reich Sándor kereskedő, Szt.-Janos-utca.

Hegyköz Szent Miklós községben

(Biharmegye) **Gazsi András**

eladja házat, szőlőjét és 32 hold szántó és kaszálló földjét.

Bővebbi értekezés **GAZSI ANDRÁS**NÁL, fentnevezett községben.

59

Gyertyánliget Máramaros- megye

a legszebb, legegészségesebb, klimatikus erdei hegyi gyógyhely, ásványfürdő és vizgyógyintézet.

Csodálatos szép magas fekvés, por- és szélmentes, ózondús, enyhe levegő, kitűnő ízű és könnyen emészthető tiszta vastorrások. Teljesen berendezett vizgyógyintézet. Legradikálisabb gyógyszer: vérszegénység, sápkór, idegesség, neurasthénia, gyomor-bélbajok és női bántalmaknál. Kényelmes, csinos lakások és igen jó ellátás. Igen mérsékelt árak. — Idény: május-október. Vasúti állomás: Nagy-Bocskó, Gyertyánliget. — Előnyök: 1. Olcsó árak és tisztelen életmód. 2. Enyhe éghajlat és barátságos környezet. 3. Közel a vasútállomás és jó kocsikat.

Interurban telefon.

A fürdőigazgatóság.

IRODALOM.

Aranyveder.

— Erdős Renée költeményei. Kiadta a Szent István-Társulat. Ára 4 korona. —

„Én elhagytam pogány, szép isteneimet“ . . . kezdi Erdős Renée a költeménykötetét és ez nem frázis, hanem valóság. Mindnyájan emlékezünk még Erdős Renée régebbi költeményeire, melyek csak az ultra-holnapista lapok hasábjain találhattak helyet. Bennük volt azokban a költői erő, de bennük volt a szenvedélyek forró, pogány tüze is. A merész szavú modern Sappho általános feltűnést keltett költészete erejével, de azzal a merészséggel is, mellyel témáit minden korlát nélkül válogatta és ugyancsak válogatás nélkül meg is írta, úgy hogy éppen a szabadosság miatt költészetének igazi értéke is jogos kritika tárgyává tétetett.

Aztán elkövetkezett a meglepő, váratlan fordulat: Erdős Renée, az izzó temperamentum megismerkedett a szenvedélyek fékezőjével, a szenvedések útjának örökké hívó vándorával, a szelid Jézussal. Találkozott vele és leborult előtte. Erdős Renée lelkét megkapták Krisztus fonséges szavai s a keresztség szentségeivel belépett a katolikus egyházba. Megtérése nem pusztán külsőség, hanem belső, igazi átalakulás volt. Amint írja:

És megjelöltek a kereszttel . . .

És rajtam égtek és remegtek
Kicsiny és nagy keresztek;
Keresztek, pirosak, fehérek,
Tüzesek és engesztelők,
Szabadítók, csodatevők,
És én egyenként éreztem őket,
És mindnél jobban az utolsó,
Mely korbácsként jött suhogón. kegyetlen
És befutotta egész testem . . .

Az új, a keresztény katolikus, a Krisztusban hívő és bizó Erdős Renée nem a régi többé. Vagy mondjuk helyesebben: a réginek tökéletesedése, megnevesedése. Most értjük előbbi költészetét is igazán: egy költői tehetség, egy költői őserő kereste az utat a megnyilatkozásra és csak most találta meg. Eddig vergődött, most megtalálta ön magát. Ennek a fonséges lelki nyugalomnak ad most hangot Erdős Renée legújabb kötetében. Az *Aranyvederben* illatos olajat hoz ajándékol az Urnak, mint vitt egykor egy másik bűnbánó. Félelemmel és reménységgel közeledik az Urhoz. A remény hangja mind erősebb lesz; szilárd alapja a hála:

Ó Uram, mily boldoggá tettél!
Testemről a csók rabigáját
Hogy leemeltem!
Hogy vittél a szent levegőn át!

Csak egy kívánsága van:

Óh Uram, maradjak a hárfá
A Te kezében — Rajtam zengjed
Mind a csodákat:
Az én hitem s a Te kegyelmed . . .

S valóban, ez a költeménykötet a vallási költészet hárfáján a legszebb hangokat szólaltatja meg. Az alázatos félelemtől a szeretetig megtaláljuk benne a keresztény lélek minden hangulatát. A kötet utolsó ciklusa: *A nagy reggel*, a költőnek megkeresztelkedésének fonséges apoteozisa.

Endrődi „Isten felé“ című költeménykötete óta a vallásos költészet ilyen őszinte, bensőséges, minden póztól mentes terméket alig mutathat fel. Ünnepi mellékletünkön bemutatjuk a kötet néhány versét. Kiemelendő a könyv gyönyörű, izléses kiállítása, mely a Stefánium-

nyomdát dicséri. A mint a kötet tartalma irodalmi eseményszámba megy, a kiállítása a magyar könyvnyomdaipar fejlődését hirdeti. És tegyük hozzá büszkén: a miénk a kötet egészen, miénk, katolikusoké.

Az Élet 20. száma a következő érdekes és változatos tartalommal jelent meg: Pax: Várunk. Fráter Aladár: Öt lira, egy sáska és Affieri. Liseron: Május. Mórincz Zsigmond: Harmatos róza. Báró Babarczyné Jóna Jolán: Asuncion főváros. Björnsterne Björnson: Veszedelemes háztűznézés. Bigonó Béláné: Vágyódás. Kosztolányi Dezső: Az utolsó szavak. Czenk: Schumann. Bán Ferenc: Az utak végén. Szemesné: Művészet a ligetben. Kultura. Az élet.

TANÜGY.

Iskolaszék ülés. Nagyvárad város községi iskolaszéke május 19-én, csütörtökön délután 4 órakor ülést tart a városházán. Ez alkalommal állapítják meg az évről-évre vizsgálatok idejét s küldik ki a vizsgáló bizottságokat. Foglalkozik továbbá a bizottság azzal a fontos kérdéssel, hogy a hegyen állami iskola létesíttessék.

TÁVIRATOK.

A király boszniai útja.

Budapest, május 14. Tegnap az a hír volt elterjedve, hogy a kabinet iroda intézkedett, miszerint a Déli-vasut uti tervet készítsen a király boszniai útjáról oly formán, hogy a király előbb Bécsbe utaznék vissza és azután onnan indulna Boszniába. Ezzel a hírrel szemben Héderváry miniszterelnök kijelentette, hogy az teljesen alaptalan, mert az uralkodó Budapestről indul Boszniába.

Majláth püspök pásztorlevele.

Budapest, május 14. Majláth Gusztáv erdélyi püspök pásztorlevelet intézett híveihez a választások alatt való mihez tartás ügyében. A pásztor levélben figyelmezteti a püspök a lelkipásztorokat, hogy nekik kötelességük mindenütt ahol a keresztény pártok szervezve vannak azokat támogatni ahol pedig nincsenek ilyeneket szervezni. A jelenlegi politikai helyzetre kijelenti a püspök hogy a katolikus papság nem támogathat olyan politikát a melynek a meddő negacio a rendszere.

Igazságszolgáltatás.

A választott bíróság ülnökeinek eskütétele. Tegnap délelőtt volt a törvényszéken a kerületi munkásbiztosító pőztár választott bíróságához beosztott ülnökök eskütétele. Az ünnepélyes aktus dr Csulyok Béla elnök előtt folyt le. Összesen 90 ülnök tette le az esküt, akik közül 30 rendes és 15 pótlóülnököt a munkaadók és ugyanannyit a munkások választottak.

NYILTTÉR.

Molnár Lajos

szőlőbirtokos

Nagyvárad, Telefon: 481. sz.

Ajánlja szőlőhegyi pincéjéből saját termésű borait 100 literen felüli mennyiségben, vevő hordójába, esetleg kölcsön hordóban.

1908-as fehér pecsenyebor hectolitere K 42
1908-as piros űrmős, hectolitere K 50
1906—8. szemelt vörös Cabinet gyógybor, hectolitere K 82
Ugyanott érmelléki 1908-as asztali fehér bor, hectolitere 34 korona.

Meghívó.

A Közdazgasági Bank Részvénytársaság 1910 évi május hó 16-án d. e. 11 órakor Teleky-utca 10 szám alatti helyiségében tartandó **rendkívüli közgyűlésére.**

A közgyűlés tárgyai:

1. Egy esetleg több igazgatósági tag választása.
2. Esetleges indítványok, melyek a közgyűlést megelőzőleg legalább három nappal előbb írásban jelentendők be.

AZ IGAZGATÓSÁG.

A tisztelt részvényesek felkéretnek részvényeiket az összes szelvényekkel együtt a közgyűlést megelőző harmadik nap déli 12 óráig az intézet pénztáránál letenni, nehogy szavazati és határozati joguktól elessenek.

FOGAK.

Ép gyökerek bennhagyásával művészikivitelben szájpaddás nélkül is készít **kitünő hirt** **nevü**

Fogműtermében

Özv. Dr. Deákné
Nagyvárad, Kossuth-u. 2.
(Fekete Sással szemben.)

Füredi menetrend.

NAGYVÁRAD—PÜSPÖKFÜRDŐ.

	reggel	d. e.	d. u.	d. u.	este	este
Nagyvárad ind.	7 50	9 50	2 10	4 50	6 40	9 17
V.-Velece >	8 00	10 00	2 20	5 00	6 50	9 28
Rontó >	8 16	10 16	2 36	5 16	7 06	9 43
Püspökfürdő érk.	8 21	10 21	2 41	5 21	7 11	9 48

PÜSPÖKFÜRDŐ—NAGYVÁRAD.

	d. e.	d. e.	d. u.	d. u.	este	este
Püspökfürdő ind.	8 59	10 50	3 19	5 59	7 49	10 32
Rontó >	9 04	11 04	3 24	6 04	7 54	10 37
V.-Velece >	9 17	11 19	3 37	6 17	8 07	10 50
Nagyvárad érk.	9 27	11 29	3 47	6 27	8 17	11 00

NAGYVÁRAD—FÉLIX-FÜRDŐ.

	d. e.	d. e.	d. u.	d. u.	este	este
Nagyvárad ind.	8 00	10 00	2 20	5 00	6 50	9 27
V.-Velece >	8 10	10 10	2 30	5 10	7 02	9 37
Rontó >	8 16	10 26	2 46	5 26	7 16	9 53
Félix-fürdő érk.	8 33	10 33	2 53	5 33	7 23	10 00

FÉLIX-FÜRDŐ—NAGYVÁRAD.

	d. e.	d. e.	d. u.	d. u.	este	este
Félix-fürdő ind.	8 40	10 40	3 00	5 40	7 30	10 13
Fontó >	8 47	10 47	3 07	5 47	7 37	10 20
V.-Velece >	9 00	11 09	3 20	6 00	7 50	10 37
Nagyvárad érk.	9 10	11 19	3 30	6 10	8 00	10 47

* Csak bezárólag szeptember 15-ig közlekedik.

** Csak ünnep- és vasárnapokon szeptember 15-ig közlekedik.

KÖZGAZDASÁG.

Budapesti tőzsdetudósítások.

Budapest, május 14.

A gabonátőzsde.

50 kilogra mondkint.

Buza májusra	—	—	12.—
Buza októberre	—	—	10 31
Rozs októberre	—	—	8.—
Zab októberre	—	—	6 46
Tengeri májusra	—	—	5 58
Tengeri júliusra	—	—	5 63

Irányzat: Szilárd.

Értékdőzsde.

Magyar hitel	—	—	821 50
Osztók hitel	—	—	664.—
4%-os koronajáradék	—	—	92 40
Államvasut	—	—	757 75
Jelzálogbank	—	—	492.—
Leszámitoló bank	—	—	574.—
Hazai Bank	—	—	298.—
Kereskedelmi részv.	—	—	757 50
Rimamurányi	—	—	673.—
Salgótarján	—	—	645.—
Közúti vasut	—	—	724.—
Városi villamos	—	—	394.—
Adria	—	—	451.—

Irányzat: Nyugodt, ünnep előtti realizációkra esőndes.

REGÉNYCSARNOK.

Rózsika.

Irta: White-Mellville G. J.

— Angolból. —

(Folytatás.)

41

A királynál tett látogatást, szokás szerint, őfelsége termeiben. Ez volt azon óra, melyet mindketten mint a nap igazi gyönyörűségét várták, mert dacára a föltűnő különbségnek a nevelésben, jellemében és nézetekben, ők ketten mégis szerették egymást oly bensőséggel, melyet diadalmasan megőriztek mindvégig, a halál megpróbáltatásában is. A szoba egyszerűen volt butorozva, nem volt abban semmi díszítés, mint a palota többi részében és olajkannáival, acélráspolyaival s szerszámokkal telt kosaraival inkább valamely kézműves, mint Franciaország királyának lakásához hasonlított.

Maga Lajos úgy nézett ki, mint egy becsületes mesterember, amint karosszékében ült, térdén egy lakattal, melyet kifényesített. Udvari öltözetét és sz. Lajos szalagrendjét egy bőrkötény takarta, haja össze volt kuszálva, homloka verejtékes és ujjai feketék voltak a komoly munkától, mellyel kedvenc foglalatosságát üte. Minő ellentét a királyi hölggyel szemben, ki mellette állt; száz királyi öse volt neki, s bájos alakjának minden mozdulata, jól kiválasztott, dús gazdag ruhájának minden ránca születésének s fájának kétségbevonhatatlan bélyegét hordá magán. Méltán nevezhette férjét >Vulkanom<-nak s panaszkodhatott tréfásan, hogy magának Vénusnak bájai sem képesek ezen zord féltést elcsalni üllőjétől.

De Mária Antoinette őt mégis tiszteletben tartá, bár saját természete a magasba vágyódott, hova férje fel nem emelkedhetett. A királyé feledé férje gyengéit, elfogadá előítéleteit, magára vállalta a megrovást tévedéseért és a bölcsebb és nemesebb eszmék dicsőségét, melyek a királynétől származtak, neki engedé át. Lajos nejét kezdetben gyermeki szépségeért, ártatlanságáért, jókedvű egyszerűségeért és kelleméért szerette, de az érettebb női korról ezeknél értékesebb tulajdonságaiért tanulta őt becsülni. Még a király lassu észlelő tehetsége sem ismerhette félre a nő bátorságát, állhatatosságát, önzetlen odaadását igazán fontos pillanatokban, nemes hajlamát a jószívűsége és a mélyen meggyökerezett szeretetét, mellyel családi otthonához ragaszkodott. A mennyire Lajos ingatag jóakarata igazgatásra képes volt, királynéja által kívánt vezéreltetni.

De ezen ugynevezett lettre de cachet tekintetében elhatározta, hogy a maga útját fogja követni. Valóban szönyűség is volt az, hogy a hatalommal való ilyen visszaélés létezzék egy művelt országban. Azokat a leveleket nem nagyon magas áron lehetett vásárolni, saját kézírása és pecsétje volt rajta s üres tér csak az áldozat neve számára volt hagyva, kit elősírba lehet elzárni, törvényes per, vagy vizsgálat nélkül. Szükségtelen kimutatni azt, hogy szer-

vezetlen társadalmi állapot mellett az ily veszedelmes tegyver lelkiismeretlen kalandorok által minőket a forradalom felszínre hoz, flagrans visszaélésekre vezet. Az orléánsi herceg és szövetségesei birtokukba kerítették s ez elég jellemző, számos ilyen befogatási parancsot, míg azok igazságtalansága ellen panaszkodtak, mindeniket ennyi, meg annyi frankon válolván meg darabonként s annyival makassabban visszatarták azokat, minthogy a király igen vágyódni látszott azokat visszavenni. Lajos, ki a félrendszabályok embere volt s mint pazar előde nem akart másokat sérteni, ahelyett, hogy a már kibocsátott leveleket érvényteleneknek nyilvánította volna, csak egy királyi rendeletet adott ki, hogy több ily levél ne készíttessék és ez volt az a pont, melyben nézetei eltértek a királynétól.

— Asszonyom, én elvagyok határozva szeretettel uralkodni, — szolt, letéve a lakatot, melyet fényezett, hogy gyönyörködve egy oldalkintetett vessen arra, mintha az valami rendkívüli művészeti tárgy lett volna. — nem tudnék megbarátkozni azzal a gondolattal, hogy a félelem megvetést érdemlő befolyásból engedelmességek nekem. Se enni, se inni, se aludni, se vadászni nem tudnék kedvemre, ha azt hinném, hogy népem reszket, ami or nevetem emlegetik. Inkább kézműves akarnék lenni, ki mindennapi kenyerét szerszámával és becsületes homloka verejtékével szerzi meg.

Megtörő homlokát s meg kell vallanunk, úgy nézett ki, mint egy ily mesterember akit emleget.

— Ah, férjem, — felelé a királyné, félig tréfásan és félig komolyan — ön nem lenne boldogtalan, ily alacsony sorsban. Vallja be most, hogy inkább dolgoznék nyolc órán át bőrkötényében és ráspolyával, minthogy minisztereivel nyolc percig tanakodjék valamely új adó vagy egy hadüzenet fölött.

(Folyt. köv.)

A szerkesztésért felelős
Dr. VUOSKICS GYULA.

Papi ruhák.

Tisztelettel értesitem a nagyságos és főtisztelendő papságot és a n. é. közönséget, hogy megérkeztek a

tavaszi és nyári szövetek

nagyválasztékban, különösen reverenda és szalon ruha-szövetek.

Becses megrendeléseiket és további partfogásukat kérve maradtam

illő tisztelettel

Vajnovszky Károly,

papi és polgári szabó

Szent János-utca. (Sajátház)

Vidéki meghívásra személyesen is megjelenek.

Gümőkór (tüdő)

köhögés, számarköhögés, influenza és a légzőszervek bajainál az orvosi kar kiváló eredménnyel alkalmazza a

SIROLIN „Roche“-t.

SIROLIN „Roche“-t kellemes íze és kiváló hatása folytán szívesen veszik. Az összes gyógyszerárakban eredeti SIROLIN „Roche“ csomagolást kérjünk és határozottan utasítsunk vissza minden pótkészítményt.

F. HOFFMANN-LA ROCHE & Co.,
Basel (Svájc). — Grenzach (Németország).

FÉLIX-GYÓGYFÜRDŐ NYÁRI IDÉNY MEGNYITÁSA.

Van szerencsém a fürdőző és a kiránduló közönséget tudatni, hogy a bérletem alatt lévő GYÓGYFÜRDŐT az idényre szerződötetett **Balogh Gábor** híres egri zenekara közreműködésével

vasárnap, azaz folyó hó 15-én megnyitom.

Főtörekvésem, hogy az itt gyógyulást kereső betegek, valamint a t. kiránduló közönség kívánalmait minden tekintetben kielégítek.

KOMZSIK ALAJOS,
FÉLIX-GYÓGYFÜRDŐ.

70

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Raktáron tartjuk a javított **dr. Just-féle**

Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az izzólámpával szemben **75** százalék **megtakarítást** mutat fel. 40 gyertyás **Wolfram** lámpa **darabja 3.60 kor.** 100 gyertyásé **5 kor. 50 fill.**

Sima izzólámpa darabja 72 fillér,

tehát 5 százalék kartell áron alul.

Mindenféle **izzólámpa különlegességek,** fényképező-lámpák, ugyancsak **legolcsóbb áron kaphatók.**

Csillárok.

izzólámpák

állandóan nagy választékban kaphatók a villamos telepen külön célra épített nagy

csillár-raktárunkat megtekintésre ajánljuk.

Ugyanott állandóan raktáron tartunk

villamos motorokat

1. léertől 12 léertől minden nagyságban

Elvállaljuk

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, izzólámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkákat a legolcsóbb árak mellett.

Költségvetések ingyen.

villamos világítás

Telefon szám 514.

Főszerelő telefonja 55. sz.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Uj üzlet!

Uj üzlet!

Villamos és légszesz felszerelési vállalat

Benedek Ferencz

Sas passage.

Telefon 946.

Raktáron tart villamos és légszesz felszerelési alkatrészeket. **Olcsó fény** társulat kizárólagos képviselője. Elvállalok karban tartásokat légszesz villany házi csengőket és telefonokat. Költségvetésekkel díjmentesen szolgállok. Telefon hívásokra személyesen megjelenek.

Kiváló tisztelettel

14

Benedek Ferencz

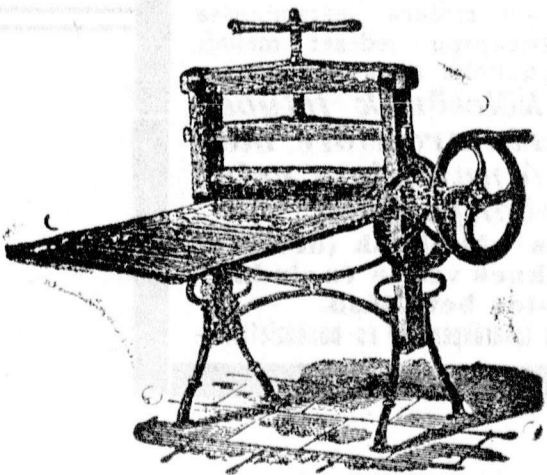

Tarsoly és Risztó különlegességek vaskereskedése

NAGYVÁRAD, Rákóczi-ut.

Kézi hajtású „Jégkészítő-gép“ állandó működésben. Megtekinthető az üzletben.

13

Jégszekrények legujabb szerkezettel.

FAGYLALT-GÉPEK.

Kerti vasbutorok.

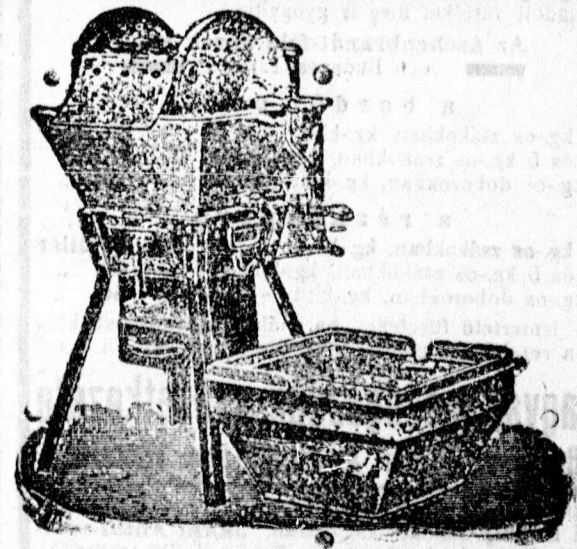
GUMMI CSÖVEK.

John-féle mosó- mángorló- és

facsaró-gépek.

Árjegyzék kívánatra ingyen

és bérmentve.

POLOSKÁT

és azok petéit

egyedül a szabadalmazott **Mattenie** gázfejlesztő módszer alapján lehet teljesen és alaposan kiirtani, melyért 1 évi felelősséget vállalok, meghívásra **azonnal** bárhol személyesen megjelenek.

MATTENIE szab. gázfejlesztő és fereg-mentési vállalat Zöldfa-utca 9. l. e.

Biztos, gyors, ártalmatlan hatásos szépítőszer egyedül **a Lédig-féle** alabastrom arc crème 1 tégely 1 korona, alabastrom szappan 1 drb 80 fillér. Kiválóan alka mas szeplő, májfolt és arcfehéritésre.

o o Egyedüli raktár a készítőnél o o
LÉDIG ÁRPÁD arany kereszt gyógyszer-tára,

Nagyvárad, Szt. László-tér (Városháza mellett.)
34

Hirdetések

felvétetnek a kiadóhivatalban.

A múlt év szomorú tapasztalatai mindenkit meggyőzték arról, mily fontos dolog a szőlőbetegségek ellen idejében és kellő módon védekezni. A szőlő peronoszpórája ellen a dr. Aschenbrandt-féle

bordói por

a legbiztosabb és legtartósabb hatású szer. Különösen jól jártak azok, akik a nagymértékben mutatkozó **fürt-peronoszpóra** ellen a tudományos vizsgálatokból merített s idejében közzétett tapasztalatok szerint a permetezést a dr. Aschenbrandt-féle

rézkénporral

való pvrozással egészítik ki. Azért ne mulassza el senki, hogy ezentúl szőlőjét idejében és legalább kétszer dr. Aschenbrandt-féle **rézkénporral** befújtsa. A rézkénpor amellott a **LISZTHARMATNAK** egyetlen feltétlenül biztos ellenszere. Nemesak megóvjá a bog ókat az infekciótól, hanem a megtámadott fürtöket meg is gyógyítja.

Az Aschenbrandt-féle porok árai
loco Budapest raktár:

a bordói poré
50 kg.-os zsákokban, kg.-kint — — — 62 fillér
10 és 5 kg.-os zsákokban, kg.-kint — — — 66 "
2 kg.-os dobozokban, kg.-kint — — — 67 "

a rézkénporé
50 kg.-os zsákokban, kg.-kint — — — 45 fillér
10 és 5 kg.-os zsákokban, kg.-kint — — — 49 "
2 kg.-os dobozokban, kg.-kint — — — 50 "

Ismertető füzeteket, ha ználati utasításokat küld és a rendelések pontos teljesítéséért szavatol a

magyar mezőgazdák szövetkezete

Budapest, V. ker. Alkotmány-utca 31. szám.

A por ezenkívül kapható és megrendelhető: **Andrényi Károly** fiainál Nagyvárad. **Janki Antal** utódjánál Nagyvárad. **Pontelli Emil**nél Biharpüspöki. **Klein és Grünfeld**nél Eled. **Erdey István**nál Belényes.

A hölgyek tudják legjobban
mily fontos a

SZÉP, ÜDE ARC

mily hatalom és kincs az, mily előnyökben részesül egy szép nő.

Szépnek lenni azonban nagy feladat, nem elegendő, hogy valaki csinos, fess és kedves legyen, hanem a legfontosabb hogy az arcüre tiszta legyen.

A nők tudják ezt és azért nagy gondot fordítanak az arcür ápolására, a szépség fenntartására és emelésére.

A FÖLDES-FÉLE

Margit-Crème

az egyedüli szer, mely 5—6 szori használat után eltávolít kiütéseket, pattanásokat, szeplőket, májfoltokat és az arcot fehériti, üditi és fiatalítja.

A Földes féle Margit-Crème teljesen ártalmatlan. Páratlan és csc dás **arc-szépítő** és a **szépséget megörző** hatását pedig fényesen bizonyítja, hogy a Wienben rendezett »Ausstellung für Moderne Gesundheits u. Schönheits pflege« nagy aranyérmét és díszoklevelet nyert. **Kapható az egész világon. Tégelye 1 korona.**

Készíti és p.stán küldi:

Földes Kelemen gyógyszerész
ARADON.

Kapható Nagyváradon: Reisz Miksa, Dr. Medvigy Gábor, Lédig Árpád, Leszner Alfréd, Nyiri örökösei, Farkas István. Féliz-fürdőn: Goblocz István.

Tisztelettel értesitem a Főtisztelendő papságot, és a n. é. közönséget, hogy a mai napon **SZLANÁR JÁNOS** iparművész üvegfestőt társul vettem és eddigi templom, oltár és iconástás festészetemet üvegfestészettel és diszivegezéssel kibővítetem.

Tehát készítek művészi kivitelű üvegfestészeti munkákat, diszivegezéseket és üvegmaratásokat a legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelig.

Főtörökvésem, hogy művészeti munkáimmal úgy a Főtisztelendő papság, valamint a t. közönség nagyra becsült bizalmát és elismerését kiérdemeljem és részemre fentartsam.

Magam a Főtisztelendő papság és a t. közönség szives figyelmébe és jó indulatába ajánlva vagyok tisztelettel

Klinge Antal,

templom, üvegfestő és diszivegező.

Nagyvárad, Szent János-utca 11.

Vázlatokat és költségvetéseket díjtalanul készítek. Levélbeli megkeresésre személyesen megjelenek.

74

Nagyvárad Agrár Takarékpénztár

részvénytársaság

NAGYVÁRAD, BÉMER-TÉR.

Lényegesebb üzletágai:

Betétek elfogadása könyvecskére és cheque-számlára.

Váltók, utalványok és kiorsolt értékek ieszámítása.

Hitelnyújtás folyószámlára értékpapir fedezet mellett.

Hitelnyújtás kiállítására, bel- és külföldi átutalások ellátása.

Törlesztéses jelzalog kölcsönök folyósítása 15—65 évi időtartamra előre meghatározott évi részlet (annuitás) szerint.

Parcelázások lebonyolítása.

Külföldi pénznemeknek és váltóknak (devizák) értékpapiroknak, sorsjegyeknek vétele és eladás, Szelvények díjmentes beváltása.

Foglalkozik ezeken kívül minden egyéb takarékpénztári és banküzlettel.

SZENT LÁSZLÓ-NYOMDA R.-T.

■ könyv és hirlapkiadó vállalat ■

NAGYVÁRAD, SZILÁGYI DEZSŐ-UTCZA 5. SZ.

■ ■ ■
A legmodernebb betűkkel és diszitő anyagokkal u j o n n a n berendezve.

■ ■ ■
Mindennemű hivatalos, üzleti és egyéb nyomtatványok a legjutányosabb árak mellett, izléses kivitelben
≡ készítettnek. ≡

■ ■ ■
Latin szert. és g. kath. egyházmegyei nyomtatványok állandóan raktáron.

A „TISZÁNTUL“
politikai napilap kiadóhivatala.

Alapítottott:
1894.

Hirdetések a legjutányosabb árak mellett a „Tiszántúl“-ban közöltetnek.

Alapítottott:
1894.

Villamos és műszaki felszerelési vállalat.

NAGYVÁRAD, RAKOCZY-UT 5.

Telefon és interurbán 914.

A Magyar Siemens Schuckert Művek képviselete ■ Tantallampák gyári raktára.

Elektro és gépészmérnöki iroda.

Elvállal mindennemű villamvilágítási és erőátviteli munkákat, ivlámpák kezelését, szénpálcák szállítását. Telefon, Telegraf és villámhárító berendezéseket

Raktáron tart modern és izléses villamos csillárokat izzólámpákat fűtő- és főzőkészülékeket, motorokat és szellőztetőket.

Szabadalmak kidolgozása és értékesítése.

Ertsey Zoltán

keresk. vezető.

Reichel Henrik

gépész és elektro mérnök.

FLONTA MIHÁLY

építő vállalkozó

Telep és iroda **Pereces-utca 9.**

Elvállal: templom, iskola, körjegyzőség és mindennemű magán-épület tervezését és építését.

Cement gyártmányok állandóan vannak raktáron, megrendelések elfogadtnak.

Allandó műsirkő raktár.

Költségvetéssel készséggel szolgál.

Haszonbérlet.

Biharmegye JÁKÓ-HODOSI határban mintegy 236. kat. hold, részint szántó, részint legelő birtok, 1911. SZENT GYÖRGY napjától kiadó. Értekezni lehet **DEBRECZENBEN**

67 MIKLÓS-UTCA 41.

Új mechanikai és gépjavitó műhely.

Tisztelettel tudatom, hogy a mai kor igényeinek megfelelő gépjavitóműhelyt nyitottam. Elvállalok minden rendszerű irógépek, kerékpárok, varrógépek olesó és pontas javítását jótállás mellett, továbbá villamos háziesszengők, telephon és villámhárítók, stabil gőzgépek, gazdasági és minden más gyári gépek javítását és szerelését, vas és ércz eszterga munkákat. Locomobil henger furásokat és új dugattyukat és gyűrűket. Gőzkazánok befalaztatását legújabb rendszer szerint és köszönbánya kutatásnál talaj próbafurásokat saját szárazrendszerű furószerszemetem. Kiváló tisztelettel

Lollok Gyula,

32 mechanikus és géplakatos.

BEÜTHY-ÖDÖN és ARANY JÁNOS-U. sarok.

MEGNYILT A PÜSPÖKFÜRDŐ

Csabai Purosi Testvérek zenekara közreműködésével május hó 1-én a nagyközönség számára.

A fürdő híres gyógyvize a legkülönbözőbb betegségben bámulatos gyógyulást idéz elő. Vonatközlekedés naponta hatszor a nagyváradai állomásra. A vendéglőben kitűnő konyha és pince. — A szállodában teljes kényelem. Mérsékelt árak. — A fürdőben ujjonnan berendezett, nagyszabásu uszoda. — Fürdővonatok a mai naptól kezdve közlekednek. Minél számosabb látogatást kér

76

Kernáts János, fürdőbérő.

Az aranyveder.

Erdős Renée legújabb verseiből.

Az aranyveder.

Én elhagytam pogány, szép isteneimet,
S az ujjongó dalú, vad Dionyeákat.
Füzéres oltárom utolsó disze sápadt,
S az utolsó dalon már könnyesepp reszketett.

Keserű lett a csók s a józan hajnalok
Fehér lehellete megérintette ajkam;
A mámor elhagyott és én magam maradtam
S körülöttem lassan elhaltak a dalok.

S elhalt a nagy álmok nászosztó ünnepe —
A sikongó sípok, a buján zengő lantok...
Egy forgás volt csupán — egy pillanatig tartott!
Hogy bűnnek vállaljam: Uram akarod-e?

Az elhagyott oltárt, melyen megáldozott
Az én vágyam, Uram, kell-e hogy megtagadjam?
S az üres serleget, melyet elhajítottam,
S mely egykor a csodák borával itatott?

Mert Tehozzád jövök: el kell felejtenem
Mind, mind az utakat, melyek ide vezettek?
És meg kell átkoznom a vágyat és szerelmet
Érted, ó örök Vágy és örök Szerelem?

De én nem tudok úgy gondolni rá,
Mint bűnre, amely megmérgezte lelkem.
Az élet forró, táncos dalait
Én miként zsoltárt énekeltem.

Isten volt lelkemben a szerelem,
S az öröm: oltár, melyet megimádtam.
S az élet egy nagy zengő csodakert,
Melyben ámuló szemmel jártam.

Ó Uram, nem voltam én soha rossz!
Ne akard, hogy megátkozzam a percet,
Mely gazdaggá tett, mikor átölelt —
Ne akard, hogy a csókért vezekeljek!

Vállamon egy aranyveder, Uram,
Multak illatos olajával telve...
Első ajándék, mit neked hozok,
Ime: teljék örömed benne...

Félek...

Ó, Uram, félek —
A lelkem még a jó és rossz között
Egy szük ösvényt keres...
Ó Uram, félek:
Nem vagyok irgalmadra érdemes.

Ó Uram, félek —
Nem látom a bünt noha keresem,
Hogy megküzdjek vele.
Ó Uram, félek:
Az ő fényével van szemem tele.

Ó Uram, félek —
Elűzess engem hajlékod elől
A pusztaságba ki...
Ó Uram, félek:
Futásomba megállit valaki...

Nem értem, Uram...

Nem értem, Uram, ó nem értem —
Tudom, hogy rá méltatlan lettem —
De magadért, de magadért
Mentsd meg a lelkem!

Amért Te vagy a Mindenható
S mert az én pillantásom véges —
Amért Te vagy a jó, a szent,
És én a vétkes.

Amért Te engem megragadhatsz,
S vethetsz, ahova tartja kényed —
Amért én tefeléd nyulok,
És el nem érlek...

Amért Te lelkemből kitepted
Az ujjongó, nagy dalok szárnyát,
S elültetted belé a könny sötét virágát...

Azért, hogy megmutasd hatalmad,
Hogy diadalmat ülj felettem —
Ne érettem, ó magadért
Mentsd meg a lelkem...

A küszöbön.

A küszöbön meg kellett állnom...
Nem voltam méltó, hogy belépjek
Az Ur fölszentelt hajlékába;
Nyakamon volt még a bűn járma
S nem szólított még Krisztus jegyesének.
A küszöbön meg kellett állnom...

S az Ur szolgálja hozzám lépett
S megkérdezte: hisz-e a lelkem
Az Atyában, a Fiuban, a Szentlélekben?

Fehér arccal, fehér ruhában
A krypta kövére térdeltem
És halkán mondtam, égve, vággyal
Hiszek a teremtő Atyában;
A följáldoztatott Fiuban;
S a vigasztaló Szentlélekben.

S mellém térdeltek a krypta kövére
Ifjú papok, hárman vagy négyen,
S meghajtott fejjel imádkoztak értem...

Egy ablakon besurrant a napfény
S az oszlopok közt ragyogva ellengett
Az oltárig, hol fehér szobra állt
A Szentnek...

Apám.

Az én apám, a komor Patriarcha,
A jóhiszemű, komor tekintetű,
Az én utamat jó előre látta.

Mert sohasem tiszteltem a szombatot:
Azt mondta: „Elevenen el kell égned
S korán meglátod a nyugvó napot!”

Igaza volt. Elevenen elégtem
Mielőtt még a nap lenyugodott.
De Krisztusról nem szólt — s Ő itt van vélem.

Zsoltár.

Magamat, ime zálogul hozom,
A sivár életért, amelyet éltem,
Nélküled Uram és irgalmad nélkül
Nagy lelki szegénységben.

Ifjan, erőben, a nyár küszöbén —
Nyomor, betegség nem törte meg vállam.
Nem jövök, mint az élet kivetettje,
Tépett koldus-ruhában.

Az élet még virágos asztalát
Felém kínálja hívón, mosolyogva —
Uram, ehethém, mint a többiek,
Ha bennem éhség volna.

De hozott engem egy nagy szomjuság.
Szenvedni vágyom a Te szenvedésed!
Szeretném, hogyha megáldana engem
A Te kiontott véred!

A Te borodra sóvárgom, Uram
S mit áldott kezed széttört: a kenyérre
S vágyódom a Te nagy szeretetednek
Rámhulló melegére...

Magamat, ime, zálogul hozom,
A sivár életért, amelyet éltem
Nélküled Uram és irgalmad nélkül
Nagy lelki szegénységben...

A nemmuzsikális emberekről.

Irta: *Gézy Lajos.*

A zene hatása és becése emberek szerint változik. Egyik ember a zenét magasztos, isteni adománynak tartja, a másik pedig többé-kevésbé kellemes szórakozásnak. De akad olyan ember is, akit a zene valósággal rémületbe ejt s aki igyekszik előle menekülni, mentől távolabb.

A hatás tehát nagyon különböző s mindez onnan ered, hogy egyik ember a zenét nemcsak a fülével hallja, de az, a hangok, a megismerés benső útjain a megértés fényénél egészen a lelkéig hatol, míg egy másik ember csupán normális, átlagos hallószerveivel fogja föl a zene hanghullámait és a könnyen felfogható, melodikus változatok öt gyönyörűséggel töltik el.

Ilyen az emberek túlnyomó része.

De van azután ember, igaz, hogy kevés, ki szintén csak a külső hallószerveivel: a fülével hall, de a *nem muzsikális* fülével. Az ilyen emberre a zene hangjai igen kellemetlenül hatnak, sőt, amint Kurt May mondja: A nemmuzsikális embernek a zene sokszor lelki kínokat okoz, kivált mikor a zenemű hatalmasan és nagy zenei nehézségekkel van megalkotva, mint például Wagnernél. Tudjuk, hogy míg egyik ember a legnagyobb fokú elragadtatással és lelki gyönyörűséggel élvezi a «Rajna kincse»-t, az «Istenek alkonyá»-t, addig a másik már az első ütemeknél kezd nyugtalankodni s ha csak teheti, igyekszik minél előbb menekülni, mert képtelen a nehéz stílus zenét elviselni. Különben ez nemcsak zenegyűlölővel, hanem sokszor normális hallásu emberrel is meggesik.

Aki a zenét általában gyűlöli, az, sajnos, a legnagyobb élvezetek egyikétől van megfosztva. Fogyatékos hallásának következményeképpen, a zene előtte tényleg semmi más, mint különféle zajoknak a summája.

Talán nem lesz minden érdekesség híján, ha a mondottakat — kegyes engedelmükkel — néhány példával illusztrálom és ha néhány nemmuzsikális, híres embert fölemlitek.

Gautier Teofil például azt mondta, hogy a zene a zajok legköltségesebbike, Fontenelle pedig — kitől az a szálló ige ered: Szonata, mit akarsz te éntőlem? — azt mondta, hogy három dolgot soha sem tudott megérteni: A kártyát, a nőt, meg a zenét.

Beaumarchais szintén melofobiában szenvedett s azt mondta: Amit nem érdemes elmondani, azt az emberek elénekelik.

Beaumarchais különben csak szellemeskedni akart, mert jól tudta, hogy a toll, az ecset, a véső, a vonó embere ritkán tud a nyelvvel bánni, mert sokkal jártasabb a formák, a színek, a hangok birodalmában.

I. Napoleon azt állította, hogy a zene öt idegessé teszi, de azért megparancsolta, hogy a katonazenekarok minden nap játszanak a katonakórházak előtt, hogy a sebesülteket bátorítsák.

III. Napoleonnak is nagy megerőtetésébe került a zene elviselése.

Petőfi Sándor szerette ugyan a zenét, mert azt mondja:

Egyszer ember csak a magyar, mikor a
Fülét, szívet megtölti a muzsika.

De azért Petőfi sem volt muzsikális, mert egy másik alkalommal ő maga is azt mondja:

Nem tudom mi lett ma engem?
Jó kedvemben nincs határ:
Danolhatnék, füttyölhetnék,
Egyikhez sem értek bár.

Hugo Viktor nagy ellenszenvvel viseltetett a zene iránt és igen sokáig kérte magát, míg beleegyezett verseinek megzenésítésébe: Hát talán nem eléggé jól hangzanak a verseim? — mondja — s nem nélkülözhetik a kellemetlen zajt?

Abraham a Santa Clara sem szerette: sem a zenészeket, sem a költőket, sem pedig a képzőművészetet s azt mondta, hogy azoknak nagy szabadalmuk van a hazudozáshoz:

Sie thun oft etwas malen.
Welches wahr ist niemalen.

Abraham a Santa Clara szerint legjobb, hogyha a költő a festőt kéri föl komának, mert a költő tolla épen úgy hazudik, mint a festő

ecsetje: Ahány szála van az ecsetnek, annyi a hazugság.

Johnson angol költő azt állította, hogy a zene oly kellemetlen hatással van reá, hogy szinte beteggé teszi. Egy alkalommal nagyobb társaságban volt, ahol egy kezdő flótás azon fáradozott, hogy egy nehéz zenedarabot művészi- leg adjon elő. Johnson szörnyen kezdett nyugtalankodni és izegni-mozogni. Egy mellette ülő vendég ezt látva, így szólt hozzá:

— Önnek, amint látom, nem tetszik a flótás-zóló. Pedig higgye el, roppant nehéz azt eljátszani.

— Oh, bár teljesen lehetetlen volna — nyögte Johnson.

II. Katalin cárnő azt mondta, hogy nagyon szeretné a zenét kultiválni, de minden igyekezete hiábavaló, mert a zene az ő fülében csak zaj és semmi más. II. Katalin idejében nagyon divatban volt a műkedvelő ének és dacára annak, hogy Katalinnak igen rossz hallása volt, — de mert a divat: divat! — ő is énekelt, még pedig duettek, Daskov herceggel, ki szintén egy cseppet sem volt muzsikális. Mind a kettő borzasztó hamisan énekelt.

Korzakoffnak még rosszabb hallása volt mint Daskovnak, de mivel a cárnő kívánta: ő is énekelt. Korzakoff igen nagy ur volt, azonban a zenéről, a költészetéről, művészetéről halvány fogalma sem volt. A cárnő kedvéért mégis a pódiumra lépett és teljes bátorsággal énekelt. A karmesterek kétségbe voltak esve, mert ha a melodiát például H-durban játszották, Korzakoff holtbiztosan Cis-durban intonált. De ő nem törődött sem karmesterrel, sem közönséggel. Ő csak a cárnőnek énekelt, a cárnő pedig megelégedve mosolygott.

Korzakoff típus volt, az orosz nemesség típusa, mely szerette nagy cárnőjét és mindent megtett a kedvéért. Az éles eszű Katalin ki is használta a helyzetet, de népe javára. Látta az oroszok nagy elmaradottságát és nyersségét s tudva azt, hogy a művészetnek, a költészetnek, a zenének mily nevelő és szelídítő hatása van, minden erővel igyekezett azt népével megkedveltetni.

Az oroszok abban az időben még csak a népdalnál és az énekmondóknál tartottak s fogalmuk sem volt a klasszikus zeneművészetéről. Katalin azonban merészen átugorván a kezdetleges népdal és az újabb zenészeti remekművek között levő nagy űrt: operát adott oroszainak, mely nemzeti irányban fejlődött és ma is virágzik. Katalin nagyon párolta az operát és óriási összegeket fizetett a Szentpétervárra hívott olasz énekeseknek és diváknak. Ezzel az akkori európai divatnak is hódolt. Azért is mondja Segur csipősen, hogy Todi, akkori nagy hírű énekesnőt sem azért hívták meg, hogy énekeljen a cárnő fülét gyönyörködtesse, hanem a Potemkinét.

Különben Potemkin is vajmi keveset értett a zenéhez és általában a művészethez.

Katalin utóbb már sokalta az opera-énekesnők gázsiját. Mikor 1770-ben Gabrielli híres divát szerződtették, a diva 10000 rubelt követelt; az akkori viszonyokhoz mérve horribilis, nagy összeget.

— Hiszen ez borzasztó — mondotta a megrémült cárnő — 10 ezer rubel!... Hiszen 10 ezer rubel fizetést én csak tábornagymagaimnak szoktam adni.

Erre a fürge nyelvű primapanna azt felelte: — Akkor bizony legjobb lesz, ha helyettem Felsőged tábornagymagjai énekelnek.

Eugenie császárnő sem szerette, sőt gyűlölte a zenét, a költészetet és művészetet általában és a Théâtre Français legjobb darabja sem szórakoztatta. Jobban szerette volna az alsóbbrendű színházakat látni és magát megnevetetni. Nagyon is ráillenek Szabolcska Mihály szavai: Hogy mi a költészet? Sok embernek *semmi*, soknak meg *az élet*. Ha nem érzed? Senki meg nem magyarázza.

Voltak tehát mindig és vannak most is számosan, kiknek a zene és a líra, vagyis a szavakba meredt zene nem élvezet. De sokkal nagyobb mégis azoknak a száma, kik, ha már tulságosan kifárasztotta őket az élet örökös harca és küzdelme, a rideg valóság: Apollo berkeiben keresnek és találnak tüdülést, enyhülést.

Jól mondja Ábrányi Emil, hogy nemcsak a fiatalság gyönyörködik a poézisben, a dalban, de még az öregek is megifjodnak, ha nehéz gond, küzdés, csalódás közepette érintkeznek a költők lelkéből kisugárzó örök igazsággal.

És jól mondja Heine is, hogy a szellem legkiválóbb virága: a filozofia és a dal, a zene, mely Beethoven szerint is egy magasabb kinyilatkoztatás és betetőzése minden ismeretnek, minden bölcseségnek.

Bánt a fény.

Mikor a nyiló táj felett
Pacsirta mond vig éneket,
Mikor fényes sugarak
A tarka rétre hullanak,
Mikor minden mosolyg, ragyog:
Olyankor én borus vagyok.
Bánt az a jó kedv, az a fény,
Hervadt világba vágyom én.

Mikor a száraz ágakon
Átsir az őszi fuvalom,
Mikor a madár nem dalol
S nem nyílik a virág sehol,
Mikor a földnek gyásza van:
Olyankor érzem jól magam.
Te csöndes lassu, méla gyász,
Lelkemhez épen jól találsz.

László Andor.

Életképek.

I.

Modern Magdolnák.

Régen volt. Engemet nem érdekelt a dolog s még sem tudom elfeledni most sem.

Egy nyáron találkoztam velük. Az anya festett arcú, festett haju asszony volt, már elhízott, semmiképpen sem lebilincselő külsővel. Valami zsidó városba laktak és ez meglátszott egész valóján. Az a mindenáron feltűnni vágyás, a rikitó, izléstelen ruházkodás, fakó, zöldesre süttögetett borzas haj, mind árulója volt ép oly festett, borzas, izléstelen erkölcsének.

A lány teljesen igénytelen, tizenhat éves fruska volt. Legjobb akarattal sem lehetett volna szépné mondani, sőt nagy szájjával, mely majdnem füléig nyult és sápadt, beteges arc-színével bátran megállhatta volna helyét a csunya versenyén. De csunyaágáért bőven kárpótolta az a két szép ragyogó szem, mely állandóan könnyes volt, s melynek mélységes feketeségében valami nagy bánat, rejtett fájdalom látszott. Ez a kifejezés olyan különössé tette, hogy az ember önkénytelenül elgondolkozott azon, mi lehet oka e bizarr ellentétnek. Egy tizenhat éves gyerek és mély, szívet győtrő, állandó bánat.

Egyébként pedig maga a megtestesült szerénység volt. Ruhája a lehető legegyszerűbb. Keveset beszélt és hangja ilyenkor is csak halkán hagyta el ajkait, mintha állandóan nagy beteg ágya mellett ülne.

Érdekelt nagyon megtudni, hogy mi lehet e gyermek rejtett bánata, valamint az is, hogy az anya hogy bánik vele, milyen arccal mer e tisztá, ártatlan szemekbe tekinteni. A dolog annyira érdekelt, hogy minden időmet a tanulmányozással töltöttem. Jól tudom, hogy akkor csodálkoztam azon, hogy azt az asszonyt hogy fogadhatja el egy tisztességes család, hol lányok vannak a háznál. Mert szállásadómnak három lánya volt. Még pedig olyan három lánya, kiknek főjellemevonása volt a szertelen nagyragyogás, üresfejüknél mindig előforduló gög és hiábavaló büszkeség. E kedves teremtsék a munkát legmagasabb megvetésükkel sujtották. Divatnál egyébről soha sem társalogtak, meg barátinők évszámáról. Nem tartottak méltónak senkit arra; hogy a jó viszonyt, barátságos is-

meretséget fentartsák vele, ha az illető csak az ő rangjúbéli volt. És ezt az asszonyt mégis elfogadták, sőt az egész család minden tőlük telhetőt elkövetett arra, hogy jól érezze magát és minél hosszabbra nyujtsa ott tartózkodását.

Ez akkor régen volt, mondom, mikor még sokkal tapasztalatlanabb voltam, minthogy megérthessem mindennek a mélyen fekvő, indító okait. Most már természetesen tudom, hogy akinek három lánya van, az miért járt annyira kedvében az ilyen asszonynak. Hiszen ennek egész udvara van gavallérokból, kiket talán könnyebben behálózhatnak egy ilyen tapasztalt hölgy segítségével. Hogy segíteni fog nekik, az bizonyos, mert ő is örül neki, ha a lányok bent a városban nála bálóznak. Az ilyesmí nagyon sokat tesz arra, hogy másokat is elnézésre indítson. Egy tisztességes család bízza rája leányát. Meg aztán jó köpenyeg ez arra is, hogy a világgal el lehessen hitetni azt, hogy a vendég kedvéért vannak azok a hangos teaesték, vacsorák, dáridók

Az új vendégek megérkezéssel hangosabb lett a ház. Volt nagy sürgés-forgás. Készültek a jó ebédek, vacsorák. Jaj volt a szárnyasoknak. A cselédek lóttak-futottak és a konyhából percegés, süstörgés hallatszott ki szüntelenül. Készült a jó puha, foszlos bétü kürtöskalács, fánk, mindenféle sütemény. Ezt pedig csak azért írom le, mert be akarom mutatni, hogy mi mindenre nem viszi az embereket a nagyravágyás. E család vendégszeretetének ugyanis ez volt az indító oka. A lányokban annyira ki volt fejlődve az az éppen nem nemes érzés, hogy kivétel nélkül lenéztek mindenkit, ki saját rangjúbéli volt. Ők sokkal magasabbra vágytak. Ilyen férjfelölt pedig akadt néha az asszony udvarában. Ezekre volt kidobva a háló.

A természetes hölgy mindazt a kedveskedést, hízlegést, kitüntetést, miben részesítették, mint igen természetes, magától értendő dolgot vette és úgy tekintette azt, mint egy uralkodó bókólo alattvalóinak alázatos hízlegéseit.

A lány igen csöndes volt és hallgatag. Alig-alig beszélt, s anyjának hangos, frivol és üres fecsegésére csak rosszaló fejesóválással felelt.

Egy reggelen történt az, ami engemet úgy megkapott, s amit elfelejteni még most annyi évek múltával sem tudok.

A posta érkezett meg és mi mindnyájan el voltunk foglalva a leveleinkkel, meg a hírlapokkal. Egyszer megszólalt az asszony és hangul, odavetve mondta el a férjétől érkezett levél tartalmát. A családja után vágyódó férj tréfásan fenyegette őket, hogy ha még sokáig hagyják magára, felcsapja kis zsirárdin kalapját, felveszi ujonnan vasalt fehér nyári ruháját és hódító körutra fog indulni.

— Nem gondolja meg, hogy én is visszadánám neki a kölcset — mondta ártatlannak látszani akaró kacagással.

És ekkor felpattant helyéről a láng. Az a szegény, hallgatag kis lány, ki eddig még hangos szót sem szólott és anyja elé állva, rekedt hangon, remegő ajkakkal, szinte fuldokolva mondta:

— Nem szabad. Nem engedem. Még ha igaz volna is, mit apám ir, neked nem szabadna megtenni soha. Én értem sem — és mintha megbánta volna hevesességét, mely ennyi idegen előtt vett rajta erőt, fejét lehajtotta és halkán sóhajva elhallgatott.

Borzasztó volt. Nagyon-nagyon megrendített az a pár szó erről a gyermekajakról, mely hirtelen támadt indulatával olyan akaratlanul hagyta el ajkait, s melylyel pillantást engedett fájó, szenvedő lelkébe. A megkinzott gyermeklélek önkénytelen felkiáltása volt ez, melylyel elárulta kinjait, kételyeit, szomorú gondolatait, mik eddig lelkében viaskodtak s miknek nem mert eddig kifejezést adni. A most, akaratlanul ajkára toluló szavakból sejtette meg a valót. Meglátszott ez a felfedezés arcán. Olyan félelmet, retteget, bánatot és iszonyodást nem látam kifejezve még idős ember arcán sem soha, mint ennek a bánatos szemű kis lánynak.

Asszonyok, kik ugyanabban a hajóban eveztek, nem gondoltok rá, hogy el fog jönni az idő, mikor gyermeketek ép ilyen siró, re-

megő, meggyötört, iszonyodó tekintettel meredhet rátok. Oh, gondoljátok meg, hogy milyen rettenetesen kellett szenvedni annak a kis ártatlanságnak, mikor egy perc alatt — hirtelen támadó gondolatának engedve — meg kellett értenie, hogy az a szent, nemes, nagy asszony, kire a gyermeki szív imádatával tekintett eddig, nem érdemli meg ez érzéseket.

Milyen boldogító a tudat, hogy ha az egész világ rosszaságáról, csalárd hitványságáról, bünyöségéről győz is meg az élet, van egy alak emléktünkben, ki jó, nemes, ki szent, ki büntelen. Az édes anya. Oh, gondoljátok ezt meg és óvjátok meg gyermeketeket ettől a legnagyobb, legrettenetesebb és legfájóbb csalódástól.

Boér Margit.

Mese.

*És mindig szomorú volt a lány,
A nagy világot nem szerette
A fiu fáradt volt halavány,
Álmát dalokban eltemette.*

*Elmondták sokszor nagymerészen,
A világ oly dőre, ostoba
Ísmerték egymást réges régen
És nem hitték egymásnak soha.*

*Elváltak. Nem történt azóta semmi,
A dalt s az álmot szépen elfeledték
S azt sem tudta meg róluk soha senki
Hogy egymást végtelen szerették.*

Karafiáth Jenő.

Római zarándoklat.

Ködfelhőként gomolyog lelki szemeink előtt az átélt, tapasztalt, látott események lefolyása. A főszege az eszményivel, a tragikum a komikummal, a remélt uti kelleme a tapasztalt keserű csalódások tömegével caleidoscopszerűleg forognak és torlódnak össze emlékeimben.

Ő szentsége a pápa által fogadtatásunk kitételi mozzanatait, a jubileum megható ünneplését stb. meg sem kísértem leírni, mert ezt már nálam avatottabb tollu emberek a közkezen forgó lapokban annak idején megírták, de a zarándoklat egyéb eseményeit, melynek magam is nem közönségesen szenvedő tagja voltam, kísértem meg bárha kivonatosan elmondani. Jó előre bocsájtom, hogy az egész utazás folyama alatt a közvetlenül vezető Prépost urat csak a legméltóbb köszönetteljes elismerés illeti meg, ki a csüggedők és szenvedők támogatója és vigasztalója volt és ha valami nem úgy történt, amiként a program előzetesen biztosított, ő ütközött meg rajta legjobban.

Az utazótársaság nem közönséges és nem mindennapi tömegéről már a keleti pályaudvaron, Budapesten meggyőződhettem mindenki, ahol a résztvevők még elég szabályosan szálhattak be a nekik megfelelő osztályokba. Az egyvidékiek lehető összetartásban foglaltak a vonaton helyet, amikor még az utazással járó törekvési láz el nem fogta a tömeg nagy részét. Sőt még a saját költségű dombóvári vacsora is megjárta, de az alvezetőség felületesége már ott mutogatta a foga fehérét. A program szerinti hálókocsi sehol sem volt, hanem öten-hatan egy fiülkében gyötrelmek között kellett kihuznunk a Karszt-hegység tetején kigyózó vonal nem épen enyhe éjszakáját. Megtörve bár, de még mindig reménnyel érkezünk meg a magyarnak csufolt Fiuméba. Itt már kezdett kitörni a tülekedés áramlata, amely az egész ut alatt a legreménytelenebb alakban a legkitartóbb makacssággal kísért mindenrová minden lépésünkben.

Utípodgyászaink nagyrészt (amely magamat véve két kézi paktáskából állott) teljes bizalommal átadtuk a hordárokknak a rendezőség eljárására, kik az ott várakozó horvát-magyar tenger hajóstársaság legkényelmetlenebb és legrozogább hajójára vitték; a multak emlékeikről ismervén, hol egy bórával teljes éjszakát töltöt-

tem rajta Fiumétől Velenczéig. Ez az éjszaka örökké feledhetetlen marad előttem, amikor is olyan hangokat hallottunk a legnagyobb réműlet között, mintha a pokoi fenekén kinlódo lelkek gyötrelmes üvöltései lettek volna; recsegés, ropogás, pattogás superlativusban. Aggodalmas szemeinket folyton a mentőveken tartván. Halomásom szerint ez ut után három hónapi javítással kockáztatták meg ismét, hogy tengerre bocsássák. Az égiekkel ellentétbe helyezkedőknek ajánlom ez alkotmányt és bizton hiszem, hogy egy ut után, mint Istenfélő jámbor emberek rebegnek az első templomban hálaimát, hogy szerencsésen földet érhetett a lábuk! . . . Erre a hajóra hordták föl podgyászainkat, hol művészi rendtelenségben össze-vissza hányva hosszszas keresés után rakhattuk össze egy csomagba, a vezetőségtől kapott számokat bőrtokban rákapcsolva. Hat tagból álló szorosán vett társaságunk ifjabb része kabinfogaláshoz nézett, mert a tülekedési áramlat ez irányban is megindult, ami szerencsére sikerült is. Utunk kezdetén a tengeren jöttem ama tapasztalatra, a mely egész uton folyton kísért, hogy a társaságban az első-, másod- és harmadosztály úgy elhelyezkedési, mint egyéb különbségek teljesen megszűntek. A harmadosztályu résztvevő épen olyan kedélyesen, mint amilyen nyugodt háborítlanul érezte magát az első osztályu helyen, mint ahogy méltatlankodott az első osztályu utas hiába a harmadosztályu elhelyezésért. Ezen felületes eljárás következtében egy csoport, de különösen két kitünő tagja hagyta ott a zarándoklatot az ő nagy szerencséjükre, de a mi mély sajnálatunkra. Igen okos előérzettel megszabadultak a felültetések és egymás közötti torzsalkodások láncolatától, mely az egész utazás alatt hű kísérettől és elválaszthatlan utitársként szegődött hozzájuk.

Különös isteni gondviselésből a tenger nyugodt, az ég derült volt. Az ebéd azonban már a hajón kezdett ellentétben helyezkedni a mi magyar konyhánkkal. A szép idő nagyban enyhítette az ebéd iránt támasztott igényeinket és részemről ama multak tapasztalataiból merített intézkedés, hogy a kis kizitaska fenekén egy jó darab finom paprikás szalonna talált finánczmentes elhelyezést a későbbi igen sok bánatos olasz ebéd és vacsora méltó pótlására és enyhítésére. Amely eljárást intő például tolmácsolom minden honfitársamnak.

Alkonyat tájban végre megpillantottuk az épülő Campanil-tornyát, vagyis Velence körvonalaít, hova esthomályban meg is érkezünk.

A kiszállás hosszadalmas, de elég csendes lefolyásu volt. Két szállító dereglye (vaporetti) várt reánk és a Velence határán levő Lidó-ra, a magyar vendéglőben helyezkedtünk el, hol a vacsoraérti küzdelmünkben a maccaroni várt reánk olasz nemzeti kiadásban, de még itt nem értünk rá teljesen meggyűlölni, mert a kezdet elején lévén, még elcsuszott volna, ha a fanyar olasz bor lényeges akadályt nem gördit útjába.

De elismerésre méltó a vendéglős becsületes igyekezete, amely még arra is kiterjedt, hogy az ottmaradt három tárgyat, u. m. egy esernyőt, egy pénztárcát 14 kor. 30 fillér tartalommal és egy fogsort utánunk küldött Páduába. A két előbbinek került is gazdája, de a hamis fogsornak nem! . . .

Velenczében másnap reggel Szentmise hallgatás után templomok, Dózse-palota megtekintése, a Canal Grand behajózása után ebéd a Lidón és ismét séta estig, vacsora után lefekvés, térszene nem lévén. Reggel korán kelve, a vasúti állomásra, hol hat tagból álló kis csoportunkat ismét összehozta az ég, helyet foglalhattunk.

Bucsut mondvá a lagunák városának, jó darabig vizek között haladtunk, míg végre szárazföldön elértük Páduát, ahol leszállva, ki gyalog, ki kocsin, ki villamoson igyekezett Szent Antal templomát elérni, hol a nevezett szent oltáránál Szentmisét hallgattunk és nevezeteségeiről dr. Karácsonyi János dékán-kanonok tartott kis csoportunknak ismertető előadást. De csakhamar felzihelődve, folytattuk utunkat Flórencz felé, hová délután érkezve, kissé szétnehzgettünk, de rohanva kellett tenni, mert a lemaradás veszélyének tettük volna ki magunkat. Így is 37-en maradtak Flórencben társaink kö-

zül. Ez elég malheur volt, mert a csomagjukon kívül a felső ruhájuk is a vonaton maradt. De ebben a vonaton maradt utitársak gondoskodása folytán hiányuk vagy káruk nem volt, mindössze annyi, hogy az olasz jellegzetes hűvös éjjelen, melyet a különvonat után jövő személyvonattal keresztül kellett tölteni, Rómáig nem volt kellemes.

De az olasz vasutigazgatóságnak, melynek feje Kossuth Lajos Tódor, különös elismerésemet kell tolmácsolni a feltűnő rendért és ama figyelemért, hogy a lemaradt utasok díjmentesen utaztak Rómáig.

Rómába a társaság — ki az olasz megtisztelés szerint Caravanó nevet nyert — este 9 óra körül érkezett meg, hol a programmban biztosított kocsik helyett egy-egy szál omnibusz várt, mely tekintve a 264 utas számát, a vezetőség bizonnyal a folytatólagos részletekbeni szállítást tervezhette, a mely tekintve Róma területét, különböző hegyeken fekvését és végre az omnibuszban sinylődő lovak gebességét, az utasok kiválólagos türelmes várakozásánál fogva is másnap délben érhetett volna véget.

A szállókra programmszerűleg az alvezetőség kézbesítette a számot, hogy melyik lesz a szobája. Igen, de épen én is hasonlóan ahhoz az adóshoz, mely a kölcsön vett összeg visszadását egy szentnek a nevenapjára tüzte ki az adós levélben — ez a szent azonban a kalendáriumban nem található; én is olyan szobaszámot kaptam, amely nem volt a szállóban. De míg a bíróság a visszafizetési határidőt Mindszentek napjára tette, mert ebben az ismeretlen szentnek a neve is benne van, addig szerény magaméjfélt után két órákor jutottam egy udvari szobához, melyet így is halás emlékülünkben foglalt G. B. udvari tanácsos szíves közreműködésével kaphattunk meg. A harmadosztály pedig az első osztályú gyönyörű szobákban pihent. *De ne nézz lefelé, hanem fölfelé is!* Jártak nálam még igen sokan rosszabbul is, akik a kilöketésig méltatlankodtak a *leghangosabban* az elhelyezés felületessége miatt . . .

A rendezőség a legszükségesebb esetekben sehol sem volt és ez teremtett olyan helyzetet, mely először az utitársakat tette sok esetben egymás ellenségévé, másodsorban tért nyitott mindenféle működvelő rendezőségre a feltűnési viszketegben szenvedőknek.

Igy került fel az ismeretlenség homályából *Ovidius Násó is!* . . . aki az egész zarándok csapatból egy szál belü testével gólya lábaival, apró bizonytalanul pislogató szemével és rengeteg *trembita orrával* keltett áltaiános méltó feltűnést és kapta a társaságtól osztatlan derűség között az ovidius Nasoparodisztikus nevét. Félkezeg arcán ült saját fontosságának mérhetlen impozáns kinyomata. Először szelidebb, de hézagos magyarázatokkal, amikre senki sem kérte, igyekezett tért foglalni azok előtt, akik drága idejüket az ő meghallgatására fecsérelték, utóbb már a visszafelé utazásban ordítva jelentette ki, *hogy az egész külön vonat az övé!* és eme hatásos kijelentése közben akart egy ménkü nagy kofferrel egy első osztályú öt tagú társaság ölébe helyezkedni. Azonban rosszul számított, mert a hatásos választ meg is kapta és jónak látta nyilsebesen tovább vándorolni ismeretlen helyre.

Rómában elhelyezkedésünk után a mi kis társaságunk végtelen boldognak mondhatta magát, mert az összes rövid idő legpontosabb felhasználásával Karácsonyi János dékán-kanonok vezetése és tüneményes magyarázatával minden nevezetesebb helyet bejártunk. És ezen önzetlen fáradozásáért nemcsak a magam, de ottlevő társaim nevében is a leghálásabb köszönetem tolmácsolom, a nyert ismertetés örökre, kitérőhellenül fog a többi átélt magasztos percek emlékével lelkünkbe vésődni.

A római tartózkodás után, mely szorosan vett három napot vett igénybe, hétfőn reggel indult a társaság a legszebb fekvésűnek mondott Nápolyba. Ez az állítás annyiban igaz, hogy a tengerpart Sorrento és Capri sziget felé varázslatosan szép, de nem hallgathatom el, hogy a szenny és piszok, mely az olasz városokban általános, Nápolyban a legnagyobb és népe a legdolgatlanabb. Fényes nappal több embercsoportot láttam mezitláb, rongyokba bur-

koltan pénzre kockázni a nyílt utcán és ija-fia mindent elkövet a legtőlakodóbb módon megszarolni az idegent, ahol csak érheti és ha nem lök neki egy pár centesimót, gunyolja és a legszemtelenebb módon lenézi.

Nápolynak és gyönyörű elhelyezésének megtekintése után közvasutal Pompeibe és a Vezuv aljára rándult ki a társaság, hol az egész kiásott Pompeit megszemlélhettük, a láva által elborított és a Pompoi muzeumban elhelyezett megkövült embereket és állatokat is. A végignézett olasz ebéd után egy nemes uraságotól levetett kerekcs hajón indultunk a dalok hazájában, Sorrentóba. De míg odaérhettünk, a dalgyászénekké változott ajkainkon, mert a kerekcs ócska jármű, melynek a mintáját arról a hajóról vették, amely Hannibal hadserege részére a Capuai ütközethez a faltörő kosokat szállította; egyenetlen keréklengése folytán a különben sima tengeren oly mütáncot rögtönzött, hogy izibe tízenyolcan kapták meg a tengeri betegséget. A hajó vezetőségének gondja volt rá, hogy a borsos árúkonyak erőszakos felkínálása után a teszi betegségekben sinylődő kirándulókat a szellemi ébrenlétre ösztönző hajósalonban helyezze el, amely telised volt poloskával.

Igy esett meg, hogy némelyik nemcsak a sorrentói dalt hozta el emlék gyanánt, hanem az olasz természetű kitaró poloskákat is.

A tapasztaltak után a kirándulók uni sono kijelentették, hogy Capri szigetét elég ha puska-lövésnyi távolságból szemlélhetik, kiszálni nem fognak. Emez óhajásra az ósdi alkotmány rémséges erőlködése után megfordult és mintegy haldokló krokodilus sántán bicékelve három annyi idő alatt mint egy rendes hajó vándorolt vissza Nápolyba, ahol megkönnyebbült lélekkel bár, de vakaródzva, lényeges *ruhavisít* után szabadulhatott meg az olasz hajó tengeri szörnyeitől.

Az estebédhez szállítva, ismét végig élveztük az olasz konyha produktumait, mely a macaróni körül mozgott leöntve egy bizonytalan színű, állítólag paradicsom levéi, mely illatára nézve igen hasonlított nagymosás alkalmával a házi szappanra.

A kényszerűség azonban mégis nagy ur, egy izben merészkedtünk egy zöld borsó, árticsóka, kelkáposzta, apró krumpli és karfiól keverékből álló eledelből enni, amelyhez még kecskehus is kidukált, ama bátorságunkban, hogy tagadhatatlanul jó boruk a lacrima Cristi, majdcsak rendbehozza a tenger melléki illatot. De mégis megjártuk, mert a „Jambót“ nem gitározták olyan szépen még a miilenáris kiállításban sem Budapesten, mint a milyen olasz-nóta a mi gyomrunkból felhangzott. De elvégre is az alföldi magyar szálonna lecsendesítette ezt a korgó hangversenyt. De ha világhírű bölcsészünk Purgstaller az emberi életet a legegyszerűbben úgy definiálta, hogy *„az élet semmi egyéb, mint az ellentétek megsemmisítése.“* Akkor teljesen rehabilitálva voltunk azzal a kiváló szép operai előadással, amelynek a nápolyi világhírű „scala“ operaházban részesei lehettünk „Carlo Vernier“ opera-dráma előadása alkalmával. Ugy, hogy bizvást fölkiálhattunk a hamvaiban rég nyugvó Peleskei Nótáriussal, aki a bikák és boszorkányokkal küzdelme után Buda várát megpillantva kiáltott föl: „Elfeledve minden baj. Másnap délelőtt a nápolyi muzeum megtekintése és csekélyebb bevásárlásra került a sor.

A tüzet okádó Vezuv oly csendes volt, hogy még a krumplifőző fazékból is több pára jön fel, mint amit mi a hegy lábánál jó látcsövekkel kivehettünk. És a vasut is el van romolva, így magyarázható meg, hogy senkinek kedve nem volt a kráter közelébe menni.

Délután a külön vonattal elhagytuk Nápolyt és vissza Róma felé, hol a három órai vacsorai program 20 percze zsurorodott össze. Féltelem rohanás, mert a vezetőség három felé osztotta a társaságot, amelyből csak kevésnek jutott a szerencse, hogy helyben a vasutnál vacsorálhattak volna, hanem szerteszt osztott vendéglőben, hova futás oda, futás vissza. Akik szerencsések lehettek, hogy Rómában hagyott podgyásztaikat megkaphatták, örvendhettek, ezek közé tartozunk mi is. Akik pedig nem kapták, azok talán néhány napig is várakoztak reá, ami

méltán nyugtalanságot keltett, különösen fehéremű dolgában. De hát mindenhez szerencse kell. Nem panaszkodom, bárha erős disznóbőr táskámat beszakítva, róla a börtökben levő számot lelopva találtam, de mégis szerencsésebbnek mondhattuk magunkat, mint azok, akik több hely biztosításával Budapesten jutottak holmijukhoz.

Rómától vissza Anconának, az Alpenninek hegység alatt, annak völgyzorosáiban egy réműletes vihart éltünk át, amelyből igaz jobbálm emberek mit sem láttak, de mi, kik öten voltunk egy fülkében összezsufolódva, csak úgy tudtunk némi pihenéshez jutni, hogy hárman két-két óráig vigasztaltuk egymást a kupé folyosóján, míg a kettőnek törvényes pihenési ideje lejárt . . .

Reggelre megláttuk Ancona ős régi várát és a legnagyobb bosszuságunkra — az alvezetőség biztatása dacára — a Velencében elhagyott rozoga hajót. A hajón kitért a dulakodás ösztöne olyan mérvben, hogy Atilla az Isten ostora, amikor rácsapott a marahánokra, ehhez képest egy jámbor társalgás lehetett; különösen a kabinokért folyt a legádázabb küzdelem.

Számitván eme rohamra, mihelyt máhám biztonságba helyeztem, kabinváltás után néztem kis társaságunk két tengeri betegségen átment és egy átvirrasztott éjjel után megtört gyöngébb tagja részére és míg a jegyet elhoztam, ámulva hallom, hogy a már elhelyezett kabinba Chantecler leányasszony társnőjével betolakodott és hiába volt a gyöngye fekvő beteg által minden felszólamlás, hogy ez váltott kabin. Szerencsénk az volt, hogy a férfitagok saját holmijukkal voltak elfoglalva, így is csak a kabinszolga felszólítására hagyták el a kabin kellő piperkezés után Bosszúból a festéktől bizonytalan színűvé vált folyadékkal telt lavórba nyomták a R. I. cs. és k. asztalnok ur nemez ernyős sapkáját. Amit én kiemelve, a fenti ur vesszőkosarának szélére helyeztem, de kiszálláskor már sehol sem volt a sapka, a hajósinasok valamelyike — mint ahogy mondjuk — gázt lökött rá.

Az utazás Anconától fiuméig minden nevezetesebb esemény nélkül folyt le. Megérkezve Fiuméba, az ismerősöktől szíves készsörítés, fővezető Prépost úrtól való elbucszás után a bucsuvacsorára nem reflektálva, a fiumei állomástól a cirkvenicai hajóra ültünk, hol a kiváló „magyar sziget“ a Therápia igazgatója és családja által atyafiságos baráti vendéglátásban volt részünk, hol kitűnő figyelmük által kipiheni az ut fáradalmait némileg sikerült.

Az egész társasutazás eseteit mérlegelve el nem mulaszthatom az alvezetőség érdemeit a hibák mellett főlemlíteni, hogy a gyors utazás és a fináncok által békében hagyás kiváló érdemük. A társas utazás szükségletét tekintve, több megbízható alvezető, akik között felosztam a vasutat, az élelmezést, az elszállásolást, a bérkocsikat, a látóvalók rendezését és végre a külön podgyászkezelést, a hetedik rendező pedig a személyes ügyek ellenőrzése szempontjából szükséges. Mert Velencében megbotránkozással értesültem, hogy több olyan résztvevő volt, aki se nem jelentkezett, se nem fizetett, hanem a tömeghez csapta magát, mint a vakolat a falhoz és utazott mint ur. Ez is óriási hiba. A résztvevőkre pedig tanulság az, hogy nagyméretű zarándoklatba csak lehető körültekintés, tapasztalt utazók lényeges utasításai és felvilágosítása után vegyének részt s akkor sem első osztályban, hanem másodosztályban, mert a kettő között semmiféle különbség nem volt most sem, és nem lesz a jövőben sem. A legmegfelelőbb utazás egy 8–10 tagból álló csoport csak hajó és vasuti jeggyel és semmikép nem kerül többre, de összehasonlíthatlanul nagyobb kényelemmel utazhatik, mint 200-on felüli vegyes társasággal, hol — miként tapasztaltuk — a magyar ember visszahuzódása abban nyilvánult, hogy ismeretlenül indultunk utnak és ismeretlenül váltunk el. Dacára a két heti együttlétemek, a társaság szerföltött vegyes volta oka ennek. Ha pedig mindezek az uti kilátások nem kecsegtetők, legjobb otthon maradni, mint sok költség, töredelem, fáradság mellett egy ismeretlen tömeg uszályának lenni.

Kaczvinszky Andor.